Leto XXIII., št. 276 — Ljubljana, torek 7. decembra 1943 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo UPI S. A., MILANO

Računi za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Wieder sowjetische Angriffe im grossen Dnjepr-Bogen

In heftigen Panzerkämpfen 80 Sowjetpanzer abgeschossen — Wiederholte feindliche Angriffe bei Tscherkassy abgeschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 6. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim setzten die Sowjets ihre starken Angriffe nordöstlich Kertsch den ganzen Tag über fort. Sie wurden mit wirkungsvoller Unterstützung durch Artillerie und Sturmgeschütze grösstenteils bereits vor den eigenen Stellungen zerschlagen und dabei 25 feindliche Panzer vernichtet oder bewegungsunfähig geschossen.

Südlich Kertsch machte der Angriff rumänischer Truppen weitere Fortschritte. Der feindliche Landekopf wurde wesentlich eingeengt.

Im grossen Dnjeprbogen nahm der Feind bei starkem Schneetreiben mit überlegenen Kräften seine Angriffe wieder auf. Sie wurden nordöstlich und nordwestlich Kriwoi Rog sowie südwestlich Krementschug in heftigen, bis in die Dunkelheit fortgesetzten Kämpfen abgewehrt. An einer Einbruchsstelle entwickelten sich heftige Panzerkämpfe, die noch im Gange sind. Insgesamt wurden in diesem Raum gestern 80 Sowjetpanzer abgeschossen.

Bei Tscherkassy schlugen unsere Truppen wiederholte Angriffe ab und vernichteten weitere, in den Kämpfen der Vortage angeschnittene feindliche Kampfgruppen. In diesem Frontabschnitt hat sich die moselländische 72. Infanteriedivision unter Führung von Oberst Hohn zusammen mit Teilen der SS-Panzerdivision »Wiking« und Einheiten der 10. Flakdivision durch vorbildliche kämpferische Haltung in den tagelang hin- und herwogenden Kämpfen besonders ausgezeichnet.

Von der übrigen Ostfront werden lebhaftere örtliche Kämpfe nur noch aus den Abschnitten nordwestlich Gomel und westlich Newel gemeldet.

In Süditalien kam es gestern bei anhaltend schlechtem Wetter nur in einigen Frontabschnitten zu lebhaften örtlichen Gefechen. Dabei wurden sechs Panzer aus einer feindlichen Kampfgruppe abgeschossen, die an der Adriatischen Küste gegen unsere Stellungen vorfühlten.

Boji na južnoitalijanskem bojišču

Sovražnikova ofenziva, vodena z ogromnimi materijalnimi sredstvi, ni dovedla do pričakovanega uspeha — Izredno visoke žrtve sovražnika

Berlin, 6. dec. DNB. Po ustavitvi brezuspešnega ameriškega velenapada v vzhodnem odseku južnoitalijanskega bojišča so bili do konca novembra v Italiji samo mestoma krajevni boji. Od 28. novembra pa napada sovražnik ponovno na številnih mestih, posebno na zapadnem in vzhodnem odseku, z močnimi silami.

Na desnem krilu bojišča do zapadnih obronkov centralnih Apeninov so bili doslej napadi severoameriških čet v splošnem samo krajevnega pomena. Vsi ti napadi so bili usmerjeni posebno proti važnim odsekom postojank, ki nam jih je poizkušal sovražnik po izredno močni topniški predpripravi odvzeti. Prav posebno je vedno znova naskakoval južnozapadno od Mignana ležeči skoraj 1000 m visoki Monte Camino, južnozapadno od Venafra po naših četah zasedeno 1000—1200 m visoko pogorje in vzdolž ceste od Mignana do Sassina. Vsi ti napadi so bili prestreženi in je sovražnik utrpel zaradi nemškega strnjenega ognja in takojšnjih protisunkov občutne izgube.

Medtem ko na srednjem odseku vlada še vedno zatišje, se je pričel na vzhodnem odseku pričakovani velenapad angleške osme armade proti skrajnemu levemu krilu nemških položajev in to na ozkem odseku med obalo in vzhodnimi pobočji centralnih Apeninov. Le tu so Angleži napadli z močnimi silami. Hoteli so si izsiliti prodor skozi levo nemško krilo, omajati fronto in prodreti proti severu do cest, ki vodijo skozi centralne Apenine proti Rimu.

Potem ko je sovražnik po številnih, za njega z velikimi izgubami zvezanih spopadih potisnil nemške prednje straže nazaj severozapadno od doline Sangro, se je z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami približal tik do najsprednejših nemških položajev. Svoj velenapad je pričel dne 29. novembra po večurnem strahovitem topniškem obstreljevanju in po divjih v tem dnevu še šestdesetkrat ponavljajočih letalskih napadih. Po daljšem času so se Angleži posrečili vdori v nemške postojanke, ki so jih pa nemške čete s takojšnjim posegom zajezile. Ti napadi so se nadaljevali brez odmora in je sovražniku sicer uspelo razširiti svoje vdore, vendar pa ni dosegel svojega cilja: predreti nemško vzhodno krilo. Iz bližnjih zapornih postojank je tolkel napadajočega Angleža ponovno tako močan obrambni ogenj, da so morali sovražniki na tla in so na tem ozemlju, ki ne nudi nobenega kritja, utrpeli najtežje izgube. S stalno ogromno potrošnjo municije in močnimi letalskimi napadi so poizkušali nadaljevati z napadom ter so tudi dovedli nove rezerve. Poseg nemškega letalstva in nove nemške rezerve pa so odvzeli sovražnikovemu napadu vso prodorno silo ter je bil dne 3. decembra zvečer sovražnikov napad zaustavljen pred našimi višinskimi postojankami in z nemškim protisunkom zopet zaseden mimogrede izgubljen kraj.

V sedemdnevnih in po temeljitih predpripravah z največjimi silami in materialom podvzeti ofenzivi je sovražniku uspelo na ozki fronti zasesti štiri do največ devet kilometrov ozemlja. Ta osvojitev pa ga je stala izredno velike krvave žrtve in izgubo ogromnih količin municije in ostalega gradiva. Sedaj stojijo Angleži pred novimi nemškimi postojankami v globini glavnegabojišča in sleherni nadaljnji napad jih bo stal nove krvave žrtve ter bodo zanj potrebovali ogromne količine municije in vojnega gradiva. Le-to pa kaj težko dovažajo po dolgih oskrbovalnih poteh in so pri tem izpostavljeni učinkovitim napadom nemškega letalstva, kakor se je to v zadnjem času izkazalo v Oranu, Alžiru in Bariju.

Baš z ozirom na sestanek Roosevelta, Churchilla in Stalina v Teheranu so Angloameričani objavili, da bodo za božič že v Rimu. Mnoga pota vodijo v Rim. Le-ta so sicer, kakor je že rekel angleški general Alexander, vsa podminirana. Mi pa lahko s ponosom še dopolnimo ta stavek z ugotovitvijo, da ta pota razen tega zapirajo v bojih izkušeni nemški vojaki.

Slepilna ofenziva proti nemškim zaveznikom

S propagandnimi ofenzivami bi radi spravili na kolena Bolgarijo, Rumunijo in Madžarsko

Stockholm, 6. dec. DNB. Velika slepilna ofenziva »zaveznikov« ni usmerjena zgolj proti Nemčiji in njeni odporni sili, temveč v veliki meri tudi proti njenim zaveznikom. Tako piše posebni dopisnik Reuterja v Washingtonu, da v ameriškem glavnem mestu vse kaže, da bodo pričeli Angloameričani z velikim agitacijskim pohodom, ki naj dovede do kapitulacije Bolgarije, Rumunije in Madžarske. Primer Italije, ki jo po »brezpogojni kapitulaciji« sedaj njeni washingtonski in londonski tirani temeljito izkoriščajo, je za vse ostale zaveznike Nemčije tako dobro opozorilo, da ne bo možno najti v teh deželah izdajalcev Badoglijevega kova.

Konferenca obupancev

Beograd, 6. dec. DNB. Pod naslovom »Konferenca obupancev« piše dr. Spalajkovič v listu »Novo Vreme« o konferenci v Iranu, da je Stalin pod izgovorom skrajšanja vojne nastavil svojima zaveznikoma nož na goltanec in od njiju zahteval, da posilita Turčijo. Stalinu se mudi. Ren mu je mnogo predaleč in Balkan je dokaj bližji. Tito, Dimitrov in Beneš so Stalinovi izvedenci za Balkan, katere z odprtimi ušesi posluša in ki zahtevajo otvoritev vrat na Balkan: Dardanel. Če govori Churchill o brezpogojni kapitulaciji Nemčije, potem Stalinu ta bluf kaj dobro prihaja, da zahteva kot najbližjo pot do tega cilja otvoritev morskih ožin.

Omajanje nemške vojske je bajka

Ženeva, 6. dec. DNB »Omajanje nemške vojske je bajka«. Pod takšnim naslovom priobčuje »Daily Sketsch« izvajanja svojega vojnega dopisnika pri peti armadi v Italiji. V skrajno zlobnem in hujskajočem poročilu čitamo med drugim: Nekatere izjave o morali Nemcev v Italiji prevevajo vse preveč pobožne želje in nepremišljen optimizem. Po mojih izkustvih so Nemci še daleč od izčrpanja svojih sil. Njih morala je še vedno prav dobra. Ta stvarna ugotovitev poročevalca, ki v ostalem neprikrito kaže svojo mržnjo do Nemcev, izdaja istočasno globoko zaskrbljenost pred bodočim razvojem položaja v Italiji.

Turčija ostane nevtralna

Carigrad, 6. dec DNB. Anglofilski poslanec Jalčin piše v listu »Tanin« k potovanju turškega državnega predsednika Inenija v Kairo, da to potovanje ne predstavlja samo prijateljski obisk, temveč da se bodo obravnavala najvažnejša vprašanja, ki se tičejo sedanje in povojne usode sveta in Turčije. Državni poglavar uživa polno zaupanje turškega naroda in vodi turško politiko z železno voljo in genialnim razumevanjem. Turški narod je prepričan, da ne bo potegnjen v pustolovščino, dokler ne bodo ogroženi turški življenjski interesi. Vojska je danes pripravljena na borbo. Vendar bi bila smešna trditev, da bi bil v Kairu sklenjen vstop Turčije v vojno.

Tudi novinarji protestirajo

Stockholm, 6. dec. DNB. Dopisniki angloameriškega tiska, ki so se udeležili slepilne konference v Kairu in Teheranu, so zelo užaljeni. Kakor javlja Reuterjev posebni dopisnik iz Kaira, je 70 teh zastopnikov tiska poslalo angleškemu informacijskemu ministru Brandonu Brackenu dolgo protestno brzojavko, v kateri pravijo med drugim:

Vojni dopisniki na srednjem vzhodu izražajo najodločnejše svoje skrajno nezadovoljstvo z načinom in postopkom, kako je bila urejena možnost poročanja in zvez tiska na konferenci velesil. Prvič so bili dopisniki dvakrat napačno obveščeni pri izdaji poročil. Drugič je bilo vodstvo tiskovnih informacij zaupano uradniku, ki ima kaj malo izkustev v poročevalskih zadevah. Mnogi predlogi tiska se sploh niso upoštevali in mnoge obljube, ki so bile dane tisku, niso bile izpolnjene.

Ponovni sovjetski napadi v velikem Dnjeprovem loku

V srditih oklopnih bojih 80 sovjetskih oklopnikov sestreljenih — Ponovni sovražni napadi odbiti tudi pri Čerkasih

Führerjev glavni stan, 6. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na Krimu so Sovjeti ves dan nadaljevali s svojimi močnimi napadi severnovzhodno od Kerča. Z uspešno podporo topništva in udarnih topov so bili po večini razbiti že pred lastnimi postojankami ter je bilo pri tem uničenih ali onesposobljenih za premikanje 25 sovražnih oklopnikov.

Južno od Kerča je dalje napredoval napad rumunskih čet. Sovražnikovo mostišče je bilo bistveno zoženo.

V velikem Dnjeprovem loku je sovražnik kljub hudim snežnim viharjem z nadmočnimi silami znova pričel s svojimi napadi, ki so bili severnovzhodno in severnozapadno od Krivega Roga ter južnozapadno od Kremenčuga zavrnjeni v silovitih bojih, ki so trajali do nastopa noči. Ob nekem vdornem mestu so se razvili hudi oklopniški boji, ki še trajajo. Na tem prostoru je bilo včeraj sestreljenih skupno 80 sovjetskih oklopnikov.

Pri Čerkasih so odbile naše čete ponovne sovražnikove napade in so uničile nadaljnje sovražne bojne skupine, ki so jih bile odrezale že v bojih prejšnjih dni. Zaradi zglednega borbenega zadržanja so se na tem odseku bojišča v več dni trajajočih, sem in tja valujočih bojih posebno odlikovale 72. pehotna divizija pod vodstvom polkovnika Hohna skupno z deli oklopne divizije vojaške SS »Wiking« in edinice 10. protiletalske divizije.

Z ostalega vzhodnega bojišča javljajo o živahnejših bojih le še z odsekov severnozapadno od Gomelja in zapadno Nevela.

V južni Italiji je vsled trajnega slabega vremena včeraj prišlo le na nekaterih odsekih do živahnejših spopadov, v katerih je bilo v neki sovražnikovi skupini sestreljenih 6 oklopnikov, ki so ob jadranski obali tipali proti našim postojankam.

Nadaljnji brezuspešni sovjetski prodorni poizkusi zapadno od Smolenska

Uspešna obramba sovražnih napadov pri Kremenčugu in Čerkasih — Na več odsekih uspešni nemški protinapadi

Berlin, 5. dec. DNB. Na vdornem mestu južnozaholno od Kremenčuga so v petek Sovjeti zopet zaman poizkušali, da bi z napadi v moči bataljonov in polkov, ki so jih vršili proti obema tečajema vdornega področja, slednje razširili. Nemške čete so napad odbile in zadale sovražniku hude izgube. Enako ke je izjalovila namera Sovjetov, da bi odstranili v globini vdornega področja proti severu usmerjeno nemško mostišče preko zgornjega toka reke Ingulec. Pri teh operacijah so izgubili Sovjeti pet težkih oklopnikov. Dalje proti jugu je sunilo več nemških tankov proti nekemu od sovražnika zasedenemu kraju in je vrglo boljševike nazaj na višine južno od tega kraja.

Pri Čerkasih se uspelo nemškim, z oklopniki ojačenim oddelkom, da so po ostrih bojih prodrli južno od mesta in še bolj stisnili dele neke obkoljene sovražnikove bojne skupine. Sovjeti so znova napadli glavno dovozno cesto v mesto ter so, podprti z oklopniki, skušali presekati zveze s Čerkasijem. V težkih, izpremembi polnih bojih so nemški grenadirji odbili vse te poizkuse in zadali sovražniku hude izgube. Šele kasneje se je nekemu šibkejšemu sovražnikovemu oddelku posrečilo, da se je približal cesti. Boji s tem oddelkom še trajajo.

Zapadno od Pripjeta so se boji z ozirom na zadnje dni zopet nekoliko ojačili. Sovjetom se je posrečil vdor v nek važen kraj, z napadom nemških grenadirjev pa so bili takoj zopet pregnani.

Tudi med Pripjetom in Berezino so odbile nemške čete na številnih krajih izvedene sovražne napade. Kljub terenskim težavam, ki jih je povzročalo vreme, so se uspešno končali nemški protinapadi. Nek boljševiški sunek vzhodno od železniške proge Kalinoviči—Zlobin je bil kmalu zajezen, dočim so se ostali sovražnikovi napadi v moči bataljonov zapadno od železnice izjalovili vsled odpora nemških grenadirjev. Z dvema bataljonoma so Sovjeti napadli neko važno cetno križišče ob Berezini. Po nekaj krajevnih uspehih so bili tudi ti sunki odbiti.

Vzhodno od Dnjepra so se enako izjalovili številni boljševiški napadi. Zapadno od Kričeva je prišlo do izpremembi polnih bojev, v katerih je imela sovražnikova pehota, ki so jo podpirali številni tanki, zelo hude izgube. Ti boji še trajajo.

Zapadno od Smolenska so Sovjeti še v noči na petek in v zgodnjih jutranjih urah nadaljevali s svojimi težkimi napadi na obeh straneh Dnjepra in avtomobilske ceste. Tekom petka pa je potem vsled odločnega odpora nemških čet in zaradi hudih snežnih meteležev popustila silovitost sovražnih napadov. Boljševiki so imeli znova izredno visoke izgube.

Južno od Dnjepra so bili z lastnimi napadi zasedeni nekateri kraji, ki so zelo pomembni za nadajnje boje Tudi severno od avtomobilske ceste je pričel sovražnik v jutranjih urah po silovitem topniškem in minskem obstrejevanju z bataljoni in polki s številnimi, v zaporednih valovih izvelenimi napadi, ki pa so bili v bistvu vsi obranjeni. Kjer je delom sovjetskih čet uspelo prodreti v nemške položaje, so bile kmalu uničene. Po očiščenju sovražnikovega vdornega mesta severno od Babinovičev je stara bojna črta zopet trdno v nemških rokah.

Zapadno od Nevela so naleteli nemški napadi na zelo ogorčen sovjetski odpor. Kljub temu so si pridobile nemške čete novo ozemlje in so odbile številne z oklopniki izvršene boljševiške protinapade. V teh bojih je uničilo protitankovsko orožje izmed 23 napadajočih oklopnikov 14 bojnih voz in onesposobilo za gibanje 4 nadaljnje. Skupno je bilo, kot je že poročalo vojno poročilo, na odseku enega samega nemškega armadnega zbora sestreljenih 24 bojnih voz, 4 nadaljnji pa so bili hudo poškodovani.

Nemško letalstvo je kljub neugodnemu vremenu nadaljevalo na področju pri Čerkasih in južno od Kremenčuga z napadi na sovražne čete, nove postojanje in zbirališča sovjetskih oklopniških sil. Severnozapadno od Nevela so hitre bojne jate v nizkih napadih zabeležile zelo lepe uspehe. V noči na soboto so bombardirala bojna letala železniški promet na progi Zaporožje—Kijev s številnimi bombami. Štiri sovražnikovi tovorni vlaki so bili zaustavljeni, mnogo vagonov pa je bilo uničenih ali zažganih.

Japonski odgovor na anglosaška slepila

Od 17. oktobra do 3. decembra so potopili 55 sovražnih vojnih in prevoznih ladij ter uničili 592 sovražnih letal

Tokio, 6. dec. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Od izkrcanja Američanov na otoku Mono v Salomonski skupini dne 27. oktobra do 3. decembra, ko je bila šesta letalska bitka pri Bougainvillu, so na podlagi poročil cesarskega glavnega stana japonske mornariške letalske sile in japonska mornarica potopili skupno 55 sovražnikovih vojnih in prevoznih ladij, 38 do 39 vojnih in prevoznih ladij poškodovali ter sestrelili 576 sovražnikovih letal, 16 pa jih uničili na zemlji. Razen tega je bilo potopljenih nad 40 sovražnikovih izkrcevalnih čolnov, večje število izkrcevalnih čolnov in drugih vozil pa poškodovanih.

V posameznem je bilo potopljenih: 5 bojnih ladij, 8 letalonosilk, 7 velikih križark, 9 križark, 4 križarke ali večji rušilci, 8 rušilcev, 1 vojna ladja neugotovljenega razreda, 10 velikih prevoznih ladij in tri srednje velike prevozne ladje.

Japonci so izgubili 2 rušilca, ki sta bila potopljena, in 2 križarki, ki sta utrpeli lažje poškodbe, 138 japonskih letal je bilo izgubljenih, 7 pa poškodovanih.

To so dejstva in tako izgleda odgovor Japonske na smešne čenče in grožnje sleparjev narodov in vojnih zločincev, ki so baš sedaj »čenčali« v Kairu o uničujočih udarcih proti Japonski. Udarci, ki jih zadaja Japonska tem hinavcem in zločincem, so vsekakor »uničujoči«.

Nov velik japonski uspeh

Tokio, 6. dec. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Cesarski glavni stan je v ponedeljek objavil:

1. V nedeljo zjutraj je poskušalo okoli 100 sovražnih letal bombardirati naše oporišče na Marshallovih otokih. Japonske letalske sile in mornarica so uspešno odbile sovražnika in sestrelile 20 napadajočih letal. Na japonskih napravah na zemlji je nastalo nekaj škode.

2. Cesarske mornariške letalske sile so zvečer istega dne napadle v vodovju severnovzhodno od Marshallovih otokov sovražnikov pomorski oddelek in prizadejale sovražniku uničujoč udarec. Pri tej operaciji so bili doseženi sledeči uspehi:

Srednje velika letalonosilka in velika križarka sta bili takoj potopljeni. Velika letalonosilka in ena križarka sta bili hudo poškodovani in sta se zelo verjetno potopili. Pri tem so japonci izgubili 6 letal, ki se še niso vrnila na svoja oporišča.

Ta letalska bitka se bo imenovala »Letalska bitka pri Marshallovih otokih«.

Rudarska stavka v Angliji

Stockholm, 5. dec. DNB. V premogovniku Banrborough (Južni Yorkshire) je v soboto vsled premajhnih plač stopilo 2000 rudarjev v stavko.

Zopet stavka v ameriških ladjedelnicah

Madrid, 5. dec. DNB. Iz Washingtona javljajo, da so Meksikanci v štirih ladjedelnicah tvrdke Henry Kaiser iz nezadovoljstva zaradi splošnih delovnih pogojev stopili v stavko.

Kratke vesti iz vsega sveta

Stockholm, 5. dec. DNB. Po Tassovi vesti objavlja predsedništvo vrhovnega sveta Sovjetske zveze z »globoko žalostjo« da je umrl Emeljan Jaroslavski. Sovjetski žid Hubelmann-Jaroslavski je bil predsednik proslule boljševiške zveze brezvercev.

Carigrad, 6 dec DNB V nedeljo je z letalom odpotoval iz Carigrada turški poslanik v Nemčiji, da se vrne v Berlin

Ankara, 6 dec. DNB Vlada namerava poostriti kazenske določbe proti kršiteljem zakona za narodno zaščito.

Židje v komunizmu in plutokraciji

Vsi pisci, ki obravnavajo potek in razvoj ruske revolucije, so si edini v ugotovitvi, da bi ruska revolucija nikoli ne bila zavzela takih strahotnih oblik in bi se nikoli ne bila razmahnila tako silovito, ako bi se je ne bili polastili židje in ako bi je židje ne bili proglasili za svojo stvar. Množice židovskega proletariata, zgnetene v getih Poljske, Ukrajine, Besarabije in ostalih osvobojenih pokrajin, so z nezmotljivim instinktom tega plemena zaslutile in začutile, da s komunizmom nastopa zarja židovske nadvlade nad krščanskim svetom. Ime Trockega-Bronsteina je bilo jamstvo, da gre za nepotvorjeno židovsko stvar, razen tega pa so se povsod pojavljale nove veličine, sicer skrite za ruskimi privzetimi priimki, ki pa so bile vendar tako pristno židovske, da nihče ni mogel dvomiti nad izrazito židovskim značajem komunističnega revolucionarnega pokreta.

V prvih časih ruskega komunizma so bili nežidje v boljševiških vrstah tako redki, da sta bila Lenin in Kriленko naravnost bedni izjemi med vso ono kričavo družino, ki je zasedala v Kremlju in sedala ruskemu narodu za vrat. Litvinov, Sokolnikov, Uricki, Steklov, Sverdlov, Zinovjev, Kamenjev in na stotine drugih, so imena, ki naj s svojim ruskim prizvokom prevarajo najširše ruske narodne množice ter prikrijejo prava imena židovske klike Brilliant, Wallach, Steinsberg, Weinbaum, Nahamkes, katerim bi rusko ljudstvo nikoli ne zaupalo in jim ne bi nikoli sledilo. V samem začetku ruske revolucije je tedaj bilo ogromno sleparstvo židovskega plemena, ki je zatajilo svoje poreklo, da je lahko ribarilo v kalnem.

Pod to ponarejeno zastavo se je izvoljeno ljudstvo Izraela polastilo oslabljene Rusije, proglasilo Mordohajevo, t. j Marksovo doktrino za državno vero v Rusiji ter začelo na temelju zahtev mednarodnega komunizma uničevati osnove ruskega naroda. Zatrlo je cerkev, iztrebilo inteligenco, pobilo med meščansko vojno na milijone poštenih ruskih domoljubov, razbilo državo ter se polastilo ne samo vrhovne oblasti v državi, marveč tudi vsega bogastva ogromne države, za kar je židom v prvi vrsti tudi šlo. Ob teh dogodkih je Rusija padla, da globlje ni bilo mogoče.

Ob znanem razkolu boljševiške stranke v l. 1926 do 1928 je mnogo židov stavilo na Trockega, nakar jih je Stalin odstranil z vsemi možnimi sredstvi. Tega pojava pa ni smatrati kot akcijo proti Izraelcem, marveč je bil to le notranji obračun med levičarji in desničarji v komunistični stranki. Na mesta odžaganih židov je Stalin posadil druge žide, ki so bili toliko oprezni, da niso drli za Trockim. Litvinov, Majski, Kaganovič in mnogi drugi so zopet pod ruskimi krinkami predstavljali židovsko pasmo. Stalin ni bil v tem pogledu prav nič izbirčen in si je izbral za ženo celo hčer Lazarja Kaganoviča. Morda se je v notranji politiki Sovjetske zveze res nekoliko zmanjšal židovski vpliv, zato je pa zunanji komisariat dobil izraziti značaj židovske domene.

Zarota proti Evropi je s tem popolna, kajti tudi v britanski državni politiki so židje odločilni že od Disraelija dalje. Sir Samuel in Hore-Belisha sta dva Žida, ki sta se v Angliji povzpela do najvišjega mesta, da ne govorimo o lordu Readingu, ki je bil postal celo indijski podkralj. Znani vodja britanskih delovnih strokovnih zvez sir Valter Citrin je takisto Žid in sicer potomec rodbine poljskih ali ruskih židov. Ta hebrejska veličina je bila pred vojno znana kot ogorčen nasprotnik komunizma, v izpremenjenih prilikah pa se je mož prelevil v prijatelja boljševikov, kar ljudem židovskega značaja ne dela posebnih težav.

Zavezniške družbe tudi v ničemer ne kali Rooseveltova okolica. Predsednik sam sicer ni Žid, zato pa so njegovi ožji sodelavci skoro brez izjeme Hebrejci, ki deluje jo izključno po navodilih Guggenheima, Schiffa, Openheimerja in drugih mogočnikov ameriškega plutokratskega sveta. Vsa ta mednarodna židovska klika deluje sedaj roko v roki proti Evropi, ki se je z nemško pomočjo otresla židovske nadvlade. Razumljivo je, da se ves srd Izraelcev komunističnega ali plutokratskega soja osredotoča na Nemčijo, saj je odtod nastopila misel antisemitizma svojo zmagovito pot po Evropi in na pobudo Nemčije so bile očiščene hebrejskega življa razne dežele, kjer je bila židovska gospodarska in politična moč tako očitna, da so bili državni narodi le nekaki gostje v lastni domovini, ter so imeli le toliko pravic, kolikor jim jih je milostno in začasno prepuščal Žid.

Nemčija se je prva zbudila iz opasne dremavice ter začela po Führerjevem nauku čistiti državo in narodno občestvo palestinske primesi Odpor proti židovstvu, ki je pri vseh arijskih narodih latenten, je pod vodstvom nemškega narodnega socializma začel zmagovito prodirati tudi pri drugih narodih. Hebrejci so takoj spoznali opasnost, ki je pretila njihovi nadvladi. Vedeli so, da imajo močno zaslombo v Ameriki, na Angleškem in v Sovjetski zvezi. V teh treh državah so ojačili svoje postojanke, začeli silovito gonjo ter končno le dosegli, da so omenjene tri države vsilile Nemčiji vojno z namenom, da bi se židje dokončno polastili Evrope ali da bi vsaj zopet zavzeli izgubljene položaje.

Vendar pa na vso srečo za evropske narode tudi nova zveza med boljševizmom in plutokracijo nima dovolj sile, da ustvari v Evropi židovsko gospostvo. Za dosego gospostva je treba borbe, treba je požrtvovalnosti in samozatajevanja. Za vse to pa žid po svoji prirodi nima razumevanja ter želi, da bi mu drugi narodi izvojevali ono pozicijo v svetu, ki jo Izraelcem obeta talmud. Kakor lahko ugotavljamo, je židovsko-boljševiško-plutokratska vojna že izgubljena in židom so se zopet enkrat ponesrečile njihove nakane, spraviti krščanske narode pod svoj jarem. F. L.

Zatemnitev od 17. do 6.30!

BODITE USMILJENI IN USMILJENJE BOSTE DOSEGLI!

Na kaj misliti?

V soboto zvečer je govoril po radiu predsednik odbora za Zimsko pomoč g. Narte Velikonja. Izvajal je:

Težko je po vsem, kar ste slišali, povedati kaj novega. Kako gledam jaz to stvar? Naj rajši povem zgodbe.

Leta 1918. je neki dijak pomagal na Mljetu skromni ženici pri njenem naporu. Slučajno. Kot dijak. Ženica ga je v svoji gostoljubnosti prosila, da je vstopil. Gostila ga je, gostila po skrajnih možnostih. Dijak se je ob slovesu zelo začudil.

»Ne smete misliti, da to velja vam!« je dejala ženica. »Bogve katera mati bo pogostila mojega otroka? Morda ga bodo pogostili pri vas doma!«

Dijak se je besedam široko in objestno zasmejal, kajti Mljet je le preveč daleč od Trnovskega gozda.

Leta 1917. je prišel v Trnovski gozd polk in neki četi je bila nakazana hiša v bregu. Dalmatinski vojak je postal ob imenu pozoren. Saj je bila hiša dom onega študenta in fant vojak je bil sin one ženice gostiteljice...

Pred vojno smo se tudi šli Zimsko pomoč.

Neki milijonar je namreč daroval pet kovačev. Zato pravim, da smo se šli. Bil je na ta svoj dar celo zelo ponosen, njegovo ime je moralo priti v časopis. Krohotal se je, ker sem takrat zapisal, da beda lahko zadene vsakogar.

Če bi bil znesek potisočeril, bi tega ne bil občutil. Leta 1942. je izgubil vse svoje premoženje. S solzami v očeh se je zahvaljeval, ker je bil deležen podpore petih stotakov. Žal nismo zmogli večje vsote ter smo zaradi pičlih sredstev mogli njegov dar samo podesetoriti.

V Pakracu sem slišal pridigarja. Pridigal je o bogatem vrtnarju, ki je imel na vrtu polno jabolk. Povabil je na sadje vse vaške otroke, toda rekel jim je: »Tu lahko jeste, kolikor hočete, samo z vrta mi ne smete nesti ničesar!«

Otroci so ubogali in jedli. Vsi? Ne, črnolasi Milanček ne. Skrivaj je metal jabolka, najboljša jabolka čez ograjo. Vprašali so ga, zakaj. »Da bom imel tudi na oni strani kaj!«

Mislite torej na to, ko bo Zimska pomoč trkala na vaša vrata, mislite na tri stvari:

Bog ve, katera mati bo mojemu otroku izkazala dobroto?

Bog ve, kdaj bom sam potreben?

Do smrti nihče ne ve! In če si veren ali neveren, vendar pomisli, da gredo dobra dela, edino dobra dela po smrti s teboj. Če si popolnoma neveren, potem vsaj pomisli, da gredo dobra dela v zgodovino s teboj.

Kadar daješ potrebnemu in vrednemu, misli, da prosi tvoj otrok, kadar daješ potrebnemu in vrednemu, misli, da si to ti sam!

Zato ne bodi tvoj dar samo milodar, da se pač odkrižaš nadlege, temveč tvoj dar bodi v človeškem občestvu odkup za tvojo socialno dolžnost.

Na Krimu se borijo nemški in rumunski vojaki ramo ob rami

Nemško letalstvo na vzhodnem bojišču zelo aktivno
Mir na področju zapadno od Smolenska

Berlin, 6. dec DNB. Že dolge tedne se zoperstavljajo nemške in rumunske divizije na Krimu ramo ob rami sovjetskim naskokom, ki vedno znova zaman mečejo nove sile na mostišča, da jih razširijo in tako zasedejo polotok. Na mostišču južno od Kerča so rumunske čete, podprte od težkega topništva, prešle k napadu. V pogumnem napredovanju je uspelo junaškim Rumunom vdreti v sovjetske črte ter so 4. decembra razširile ta svoj vdor do obale. Jate nemških bojnih in lovskih letal so učinkovito posegale v boje in so z bombami in strelnim orožjem utirale rumunski pehoti pot.

Na mostišču severnovzhodno od Kerča so naskakovali boljševiki po zelo močni topniški pripravi z večjim številom divizij in z oklopniki naše položaje, vendar so povsod odnesli krvave glave. Tudi na tem bojišču so podpirali nemški letalci hrabro se boreče grenadirje in so razbremenili s strmoglavnimi napadi v nizkem poletu naše čete. Brez odmora je pošiljal sovražnik v borbo oklopnike, bojne letalce in topništvo.

Na odseku nekega brandenburškega polka se je vodila ogorčena borba za tri griče, tako imenovane Mogile. Trikrat so ti griči menjali svojega gospodarja. Na levem krilu se boreči bataljon nosilca hrastovih listov Baerenfaengera je odbil štiri boljševiške napade, ki so jih leti izvedli s 15 do 20 oklopniki skoraj 1000 možmi. V bojih z bližine so brandenburški grenadirji preprečili vse sovražnikove poizkuse prodora.

Že več dni se vodijo pri Čerkasih v glavnem boji za važne prometne ceste. Čeprav je sovražnik tu uporabil težko orožje in si je prizadeval doseči z vsemi silami uspeh, so ga naše čete vrgle nazaj proti zapadu. Boljševiške bojne skupine, ki so bile obkoljene vzhodno od ceste, so bile popolnoma uničene. Sovražnikovi napadi na mesto in proti nekemu kraju južnozapadno od mesta so bili odbiti.

Na ostalih odsekih bojišča od Pripjeta do pokrajine zapadno od Kriševa so bili deloma zgolj živahni krajevni boji. Zapadno od Kijeva, južnozapadno od Zlobina in severnovzhodno od Orše je nemško letalstvo učinkovito napadalo sovražnikov oskrbovalni promet na cestah in železnicah. Kolodvori in nakladališča, oporišča in oskrbovalna skladišča so bili napadeni z dobrim uspehom, dva vlaka, številni vagoni ter motorna in vprežna vozila vseh vrst pa uničujoče zadeta. Neka kolona tovornih avtomobilov je bila razen dveh vozov popolnoma uničena.

Zaradi izredno velikih žrtev v ljudstvu in gradivu je sovražnik popustil v že več dni trajajoči napadalni bitki na področju zapadno od Smolenska. Njegov nameravani prodor na obeh straneh avtomobilske ceste proti Orši mu ni uspel. Naši vojaki so nudili boljševikom najbolj žilav odpor, ob katerem so se izjalovili vsi množični napadi. Čeprav so se grenadirji borili deloma neprestano 60 ur in še več, in to dan in noč, so preprečili vse poskuse prodora in so ohranili glavno bojno črto trdno v svojih rokah. Mimogrede izgubljeno ozemlje so si s protisunki zopet osvojili. Tako so na pr. prešli na nekem vdornem mestu grenadirji pod poveljstvom svojega poročnika v protisunek, čeprav so Sovjeti naskakovali v vedno novih valovih in bi lahko ta majhn odedlek obšli. Po nastopu teme je vzpostavil poročnik s svojimi možmi prekinjeno zvezo s sosednjimi četami. S takšnimi junaškimi posamičnimi podvigi naših grenadirjev so se izjalovili številni sovjetski poizkusi prodora na področju smolenske avtomobilske ceste

Tuji delavci v Nemčiji

Weimar, 4. dec. DNB. Tečaj nemškega inozemskega znanstvenega instituta, ki je trajal od 21. novembra do 3. decembra v Weimaru in ki se ga je udeležilo 24 narodov, je obravnaval vprašanje »Podlage in naloge evropskega sodelovanja«. Zaključil se je s pomembnim izvajanjem generalnega opolnomočenca za uporabo delovne sile pokrajinskega vodje Fritza Sauckla, ki je po obširnem govoru predsednika nemškega inozemskega znanstvenega instituta o »zgodovinski usodi Evrope« poudaril, da je samo ob sebi umevno, da v Nemčiji pravično postopajo z vsako inozemsko delovno močjo. Pokrajinski vodja je nato grajal podlo židovsko obnašanje na svetovnih trgih, ki je privedlo do vojne, ker se ni bilo več mogoče izogniti sporu med židovskim kapitalom in med nemškim vrednote ustvarjajočim delom. Zagotovil je, da ima tudi za leto 1944 nemško gospodarstvo v vseh okoliščinah in vkljub špekulacijam sovražnikov dovolj rok na razpolago. Potrebno je, da dokažejo milijoni tujerodnih delavcev s svojim delom v Reichu ali v oboroževalnih industrijah v svoji domovini, da bodo predvsem storili vse, da bodo dobavili bojišču potrebno orožje in da bodo uspešno sodelovali pri zgradbi nove Evrope. Vsak nemški obrat je danes po svojem delavstvu nemška slika kontinenta, ki se je prebudil k novemu življenju. Vsakdo je deležen dobre oskrbe in prehrane, zdravja, pravičnosti in veselja nad življenjem. Od inozemskih delavcev pa je treba zahtevati čim točnejšo izpolnitev prevzetih dolžnosti.

Kratke vesti iz vsega sveta

Amsterdam, 6 dec. DNB. Radio Kairo javlja, da se bo kralj Faruk v torek ponovno vrnil v palačo Abdin v Kairu.

Rim, 6. dec. DNB. Po Ducejevi uredbi je bil postavljen državni komisar za določanje cen. Le-ta bo vodil nadzorstvo ne samo nad cenami poljedelskih in industrijskih proizvodov, obrtniških izdelkov in bančnih operacij temveč tudi nad vsemi mezdami in plačami.

Umrli so nam naša mama

Terezija Kregar

roj. BITENC

Zlata mama ležijo v mrtvašnici splošne bolnice v Ljubljani, kjer bo truplo blagoslovljeno v torek ob 3. popoldne, nakar bodo prepeljani na svoj dom v Št. Vidu nad Ljubljano.

Št. Vid, Ljubljana, Kranj, 6. decembra 1943.

ANDREJ KREGAR, mož
REZI, VIKTOR, IVAN, MIRKO, MICI, otroci
LADO RIHAR, FRANC KONJEDIČ, ANA, LENČKA, zeta in snahi
JAKA, PAVLE, HENRIK, MICKA, bratje in sestra
MIHA, JURIJ, MAJDA, JANEZ, MARTINA, GIZELA, METKA, FRANCI, VIKTOR, vnuki in vnukinje

Urednik France Kremžar, šestdesetletnik

V soboto 4. t. m. je obhajal 60letnico rojstva znani slovenski novinar in javni delavec g. France Kremžar, dolgoletni urednik »Slovenca« in »Domoljuba«. Jubilant spada med najvidnejše slovenske novinarje. Doma je iz Cerovice pri Litiji, gimnazijo je študiral v Ljubljani, pravo na dunajski univerzi, kot javni delavec pa je izšel iz šole pokojnega Janeza Ev. Kreka, velikega narodnega in socialnega učitelja in vodnika.

V spoznanju, da bo lahko takrat med nami še mladim socialnim stremljenjem najbolje služil kot novinar, je stopil leta 1905. v uredniški zbor »Slovenca«. Na pobudo J. E. Kreka je čez par let odšel v Gorico, kjer je urejeval tamošnja lista »Gorica« in »Primorski list«, obenem pa na narodni in katoliški podlagi organiziral slovensko delavstvo. Ustanovil in nekaj časa urejeval mu je tudi njegovo stanovsko glasilo »Novi čas«.

Po svetovni vojni, med katero je bil skoro ves čas mobiliziran, se je g. Kremžar vrnil v Ljubljano in spet stopil v uredništvo »Slovenca«. Poleg novinarstva se je sedaj intenzivno bavil tudi s politiko in bil dolga leta narodni poslanec, vedno zagovornik interesov delovnega ljudstva. Vendar ni nikdar popolnoma opustil novinarskega dela in po letu 1929. se mu je spet ves posvetil.

Jubilant je novinar preizkušene stare šole, vsestransko izobražen, na vseh področjih doma. Neumorno delaven je in poprime za vsako delo, ki je ravno pri časopisju tako raznovrstno. Med stanovskimi kolegi je splošno cenjen in spoštovan in ob njegovem življenjskem prazniku mu tudi vsi slovenski novinarji pošiljamo tople čestitke in najboljše želje.

Atlantska listina — ena sama laž

Pariz, 6. dec. DNB. Izjava južnoafriškega ministrskega predsednika Smutsa, da je Francija mrtva, še vedno komentira pariški tisk. Opetovano se ugotavlja, da je Smuts razkril prav namere Roosevelta in Churchilla. Tudi dejstvo, da je bila ta izjava podana baš med moskovsko in iransko konferenco, zelo poudarjajo. »La France Socialiste« piše, da Smutsov govor dokazuje, da je Atlantska listina ena sama laž.

Zmaga boljševizma bi pomenila smrt

Riga, 5. dec. DNB. Latvijski pisatelj in filozof Konstantin Raudive se bavi v članku z naslovom »Govorica časa«, ki ga je priobčil v vodilnem latvijskem časopisu »Tevija«, o evropskem boju. Raudive piše: »Danes ne gre le za pogin posameznikov naroda, ali Evrope, temveč za propad kulture in življenja na vsem kontinentu. Če hočemo ostati, če hočemo neomajano vzdržati v tem težkem boju in ostati v deželi, v kateri smo bili rojeni, potem si moramo biti svesti, da nas lahko že najmanjše omahovanje stane življenje. Zakaj zmaga boljševizma bi pomenila smrt in večno suženjstvo.

Litva neomajno na strani Nemčije

Kovno, 5. dec. DNB. Na vprašanje, kakšen je odgovor litvanskega predsedstva na Stalinov govor, je izjavil znani litvanski general Navakas, da je trenutno največja zapovedi boj proti boljševizmu. Litvanski narod namreč ve, kaj bi se zgodilo, če bi ga boljševizem še enkrat prepravil. To bi namreč značilo njegovo popolno uničenje. Prišlo bi do največjih zmešnjav in brutalnih borb vseh časov. General je dejal, da je največja želja Litvancev sodelovanje z Nemčijo.

Trenja med Titom in emigrantskim odborom v Kairu

Amsterdam, 6. dec. DNB. Jugoslovenski emigrantski komite v Kairu je, kakor javlja angleška poročevalska služba, izdal izjavo, v kateri odklanja od Tita sestavljen komite, ki se sam smatra kot nekaka »provizorna vlada«. V tej izjavi imenujejo pristaše Tita za »teroriste« in jim odrekajo slehemo nacionalno usmerjenost. Baš takšne struje so vodile do notranjih bojev. Za takšen razvoj pa tako ugotavlja izjava, nosijo zavezniki dokajšnjo sokrivdo.

Japonci bombardirali Kalkuto

Tokio, 6. dec. DNB. (Vzhodno azijska služba). Cesarski glavni stan je v ponedeljek objavil:

Cesarske vojne in mornariške letalske sile so v nedeljo skupno napadle Kalkuto. Oddelki so bombardirali sovražnikove v pristanišču zasidrane ladje ter pristaniške naprave in obenem napadle 40 sovražnikovih lovcev. Pri tem so cesarske letalske sile dosegle sledeče uspehe:

Tri velike prevozne ladje so bile poškodovane in zažgane. Razen tega so bile z ognjem uničene pristaniške naprave in številna skladišča. Dve prevozni ladji sta bili poškodovani in dve sovražnikovi letali sestreljeni. Japonci so izgubili dve letali, ki sta se verjetno vrgli na svoje cilje.

Gospodarstvo

Izredno dobra vinska letina v Italiji

Doslej je v Italiji veljalo, da je bil letnik 1917. najboljši letnik v sedanjem stoletju. Po sodbi vinskih strokovnjakov v Italiji pa je letošnja vinska letina prekosila celo ono iz leta 1917., in to ne samo po kolicini, temveč tudi po kakovosti. Ta izredni uspeh je bil dosežen, čeprav zaradi pomanjkanja delovnih moči in sredstev za pokončevanje škodljivcev ni bilo mogoče vinogradov tako vestno obdelati in gojiti, kakor v mirnih časih.

Dobra vinska letina ima velik pomen za vse italijansko gospodarstvo, saj odpade v Italiji na vinograde 6% celotne kmetijsko izkoriščene zemlje; 1 milijon ha odpade na čiste vinograde, 3 milijone ha pa na mešane kulture. V celotnem gospodarstvu z vinom je investiranih okrog 50 milijard lir, letni donos pa cenijo na 12 milijard. Od 45 milijonov prebivalcev Italije živi 4 milijone takorekoč izključno od vinogradništva. Dviganje cen vinu, ki je bilo zabeleženo v zadnjih letih na italijanskem vinskem trgu, je v glavnem posledica pičlega pridelka v letih 1940 in 1941. Šele v letu 1942. je Italija po vrsti slabih let zabeležila kolikor toliko normalno vinsko letino, letos pa je, kakor rečno, zabeležen rekord tako po količini pridelka, kakor tudi po kakovosti. Razmeroma visoke cene so imele za posledico, da je površina vinogradov v zadnjih letih celo narasla. Ponekod so na zemlji, kjer bi se morala pridelovati pšenica, nasadili vinsko trto in je morala proti temu nastopiti fašistična vlada.

Trenotno je v Italiji tudi potrošnja vina znatna, ker je ustavljena vsaka oddaja piva za civilno potrošnjo in se pivo troši izključno za vojsko. Vrhu tega velja prepoved prodaje žganja in likerjev. Zaradi anglo-ameriške invazije seveda ni razpoložljiv pridelek južno italijanskih produkcijskih področij, ki se je prej porabljal za rezanje vin. To pa na oskrbo ne bo imelo večjega vpliva, ker je bila letina v severni Italiji izredno obilna in ima severno italijansko vino letos visoko stopnjo alkohola, tako da odpade tudi potreba mešanja z visoko alkoholnimi južno italijanskimi vini. V dobi 45dnevnega Badoglievega režima je bila znatno omajana disciplina na vinskem trgu in so cene precej narasle. Zato pripravlja sedaj republikansko fašistična vlada ukrepe, da se zopet uveljavi stroga tržna disciplina.

GOSPODARSKE VESTI

= **Pšenično posojilo na Madžarskem.** Madžarski finančni minister je napovedal emisijo novega notranjega posojila v znesku 200 milijonov pengov, ki se bo pri 25-letni amortizacijski dobi obrestovalo s 3%. Posojilo bo razpisano še pred božičem. Obveznice se bodo glasile na pšenico, pri čemer bo tako za glavnico, kakor tudi za plačilo obresti veljala vsakokratna cena pšenice. Ta znaša trenutno 40 pengov za meterski stot. Na osnovi gornje cene bo celotno posojilo ustrezalo količini 5 milijonov meterskih stotov pšenice.

= **V Franciji se vzamejo iz prometa Reichskreditkassenscheine.** Po naredbi vrhovnega poveljstva vojske z dne 18. maja 1940. veljajo v Franciji Reichskreditkassenscheine kot zakonito plačilno sredstvo. Ker pa je sedaj v prometu dovolj bankovcev Francoske banke, ni več potrebno, da bi ostali v obtoku Reichskreditkassenscheine, ki se morajo do 15. decembra t. l. zamenjati, kolikor so še v prometu.

= **Motorizacija v Španiji.** Po končani državljanski vojni se je število avtomobilov v Španiji pričelo zopet naglo dvigati. Po zadnjih uradnih podatkih je v Španiji registriranih 400.500 motornih vozil, od tega največ v mestu Barceloni (75.023) in v glavnem mestu Madridu (63.848). Ker se bencin dodeljuje zaradi nezadostne oskrbe le za potrošnjo vozil, ki imajo manj kakor 18 konjskih sil, je trenutno v prometu samo 123.500 avtomobilov.

Obvestilo „Preveda“

Delitev kostanja

Kostanj na odrezek št. 7 in IV. dodatne živilske nakazn ce za mladino do 18 let starosti prodaja tudi B. Pevec (Medvedova ul.)

Hišni starešine protiletalske zaščite! Prepričajte se, če je zaklonišče v redu in podstrešje izpraznjeno. Plinski in vodovodni zapirači morajo biti vedno prosti in lahko dostopni. Pazite na to sedaj, ko dovažate kurivo.

Vodnikova družba

Vodnikova družba obvešča vse svoje gg. poverjenike, člane in ljubitelje lepih knjig, **da so letošnje knjige izšle. Vsak član dobi svoje knjige pri poverjeniku, pri katerem je knjige naročil. Zamudniki-člani in prijatelji lepih knjig, naročite se takoj, dokler traja zaloga. Zglasite se pri svojem poverjeniku ali pa v pisarni Vodnikove družbe (Narodna tiskarna) ali v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3, oziroma v Učiteljski knjigarni, Frančiškanska ulica št. 6.**

Do 20. decembra t. l. izide II. del dr. Kotnikovega Učbenika za angleški jezik (slovnica). Prednaročnikom bo cena znižana na lir 30.—. Naročila sprejema Knjigarna Tiskovne zadruge v Šelenburgovi ulici št. 3.

Samo še dva dni

je čas, da naročite „Razglednik Jutra“ za znižano ceno 28 lir. — Obsegal bo blizu 300 strani velike oblike, nad 100 raznovrstnih prispevkov in mnogo izbranih slik. — Nobena družina ga ne bo mogla pogrešati — Uporabite naročilnico na 4. strani.

Poštarji za zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za zimsko pomoč smo prejeli:

Na povabilo zimske pomoči so se kot prvi med uradništvom odzvali uslužbenci poštne uprave z zneskom Lir 6.101.—.

Sprememba ur zatemnitve

Od dne 6. decembra t. l. dalje je čas zatemnitve od 17. do 6.30 ure

Pismo iz Sežane

Sežana, v začetku decembra.

Sežana, ki je menda najlepša in najprijaznejša naselbina na tem delu Krasa, je na novo oživela. Tega, kar imamo sedaj, nismo imeli ves čas badoljevske vlade. Sežanci, ki smo zadnja leta doživeli marsikatero gorje, smo se sedaj oddahnili. Naše poslovno, kupčijsko in delovno življenje gre svojo pot. Slej ko prej je naše najvažnejše in najbližje gospodarsko ter upravno središče Trst, ki imamo z njim vsak dan dvojno železniško zvezo. Normalnega življenja pa ne omogoča samo redni železniški, ampak tudi avtobusni promet. Iz Trsta vozi namreč vsak dan skozi Sežano, Senožeče in Razlrto do Postojne avtobus. Zjutraj prispe v Sežano okoli 8, popoldan pa okoli pol 17. Sevda imamo Sežanci svoje redne opravke tudi v Postojni, ki imamo z njo, kakor omenjeno, dobre in zanesljive avtobusne zveze.

Letina v sežanski okolici je bila letos precej dobra. Posebno sadja je bilo mnogo, v prvi vrsti jabolk. Na slabšem pa smo bili glede fižola. Ponekod ga zaradi suše sploh ni bilo. Tudi z letošnjo kapljico terana se moramo pohvaliti, saj je znano, da je Sežana poleg Tomaja, Dutovelj, Avberja in Komna eno izmed naših najvažnejših središč terana. Letošnji pridelek je bil precej dober in tudi povpraševanje po njem je še zmerom zelo živahno.

Šolski pouk v rodnem jeziku se bo v kratkem pričel. Pouk bo v dosedanjem šolskem poslopju. Za učila in knjige je v glavnem že poskrbljeno. Napisi na trgovinah, kolikor jih ni bilo v našem jeziku, so izginili. Ponekod so samo napisi v znanimi sežanskimi in kraškimi priimki. Posebno razveseljivo je, da je našemu jeziku zopet odprta pot v urade in upravna središča.

Posebnih lokalnih dogodkov v zadnjem času ni bilo. Omeniti je cerkveno vest, da je tržaški škof za časa izrednih selanjih prilik imenoval sežanskega župnika mons. Jožefa Glasarja skupno z bujskim župnikom ter pazinskim proštom za škofijskega delegata z zelo obsežnimi pooblastili.

Sežana je šele po zlomu badoljevskega vladstva zaživela tisto življenje, ki ima do njega polno pravico. Postala je najvažnejši kupčijski in gospodarski vmesni člen med Postojno in Trstom. S tega vidika se obetaj Sežani v bližnji bodočnosti zelo zadovoljiv razvoj.

Bombni napad

Povratnik iz Ustike pripoveduje

»... Vilim, da sem vas spravil z opisovanjem svojih žalostnih dogodivljajev v neveselo razpoloženje. Za konec vam povem še nekaj, kar ima trohico zabavne note, služi pa lahko tudi za poučno primerjavo značajev raznih narodov.«

Tako je prešel k zaključku svoje žalostne povesti prijatelj, ki je bil interniran na Ustiki, malem otočku severno od Sicilije, in se je sedaj po zlomu badoljevcev vrnil v Ljubljano. Še bolj radovedno sem prisluhnil in nadaljeval je:

»Ko so me premestili z Ustike na Sicilijo, sem nekega dne sedel s svojima dvema spremljevalcema, savojskima karabinjerjema, v kolodvorski restavraciji prelepega velemesta Palerma. Čakali smo vlaka, ki bi me bil moral prenesti v novo domovanje. Prostori nabito polni elegantnih častnikov, — cvet sicilskega badoljevstva, — odličnih dam, meščanov in sploh velikomestnega občinstva. Smeh, veselost, zabava vsepovsod. Mi trije smo sedeli pri steklenici »Barbere«, da nam prej mine čas, in si ogledovali živehni vrvež.

Kar naenkrat pa se vse silno vznemiri. Začul se je namreč silen pok: znamenje letalskega napada. Prvemu tresku je sledilo splošno grmenje. To ni majhna reč in prestrašil sem se, kar odkrito povem. Toda moj strah je bil ničev v primeri s tem, ki sem ga opažal okoli sebe. Že na prvi tresk mojih karabinjerjev ni bilo nikjer, kakor da sta se vdrla v zemljo. Še danes mi ni jasno, kako more človek tako naglo izginiti. In v dvorani! Krik, vik, jok in brezglav beg. Med prvimi so planili na junaške noge omenjeni badoljevski častniki, pa vojaki, nato pa so je vse usulo proti vratom z izbuljenimi očmi, vse je kričalo nerazumljive besede z izrazom groze na obrazih. Ta zmešnjava me je tako prevzela, da je bilo moje začudenje nad njo večje od strahu in občutka nevarnosti. Pozabil sem na oboje in obsedel mirno pri mizi, srkajoč odlično kapljico. Dvorana se je izpraznila in sam samcat sem obsedel sredi razdejanja prevrnjenih miz in stolov ter razbitih steklenic in čaš.

Ne čisto sam! Na drugem koncu dvorane je takisto mirno obsedel zastaven nemški podčastnik, ki se je dvignil, oprezno prestopal in preskakoval prevrnjene stole ter sle približal moji mizi.

»Ha, ali ste jih videli? Vi ste gotovo tujec,«

Povedal sem mu, kdo in kaj sem, da sem interniranec in na poti iz ene luknje v drugo.

»To je slabo, ali kaj zato.« Prisedel je in nadaljeval: »Našla sva se v množici edina tujca, spoznala sva se po zelo zanesljivih znakih. Edina sva, ki nisva izgubila glave. Pijva na najino zanimivo srečanje!«

Dopila sva mojo steklenico in tudi njegova je bila že pri koncu, ko so se spet pojavili v dvorani prvi, še vedno preplašeni obrazi. Polagoma so vsi prilezli iz svojih lukenj in tudi moja dva karabinjerja sta se vrnila nekoliko povaljana in posvaljkana.

Poslovila sva se s podčastnikom prav prijateljsko in mož je obžaloval moj odhod, češ da sem se tudi pri čaši izkazal kot vrl tovariš...

Kronika

* **Dr. Hacha — pet let državni predsednik Češke in Moravske.** Nemški listi so se minuli teden s članki spomnili pete obletnice odkar je bil za državnega predsednika Češke in Moravske izvoljen dr. Emil Hacha. V teh petih letih je bila usoda češke države večkrat v nevarnosti in lahko bi se bilo zgodilo, da bi bil češki narod dož vel hudo nesrečo, da se ni o pravem času našel mož, ki je doumel politični zmisel Čehov glede na močno sosedo Nemčijo. Hacha je s svojo sposobnostjo in lojalnostjo češkemu narodu rešil življenje. Kako iskreno cenijo Nemci sodelovanje dr. Hache, izpričujejo obiski češkega državnega predsednika pri Führerju, kjer je dr Hacha ponovno dokazal svojo najresnejšo voljo za sodelovanje z Velko Nemčijo. Dr. Hacha ni le nadvse sposoben jurist, marveč tudi velik prijatelj umetnosti. Podal se je celo na literarno polje in je s svojim pokojnim bratom inženerjem prevedel Kiplingove »Zgodbe iz Indije«.

* **Drugi zmagovalec v 250 letalskih borbah.** Mladi stotnik Nowotny, ki je bil nedavno po 250 zmagah v zraku odlikovan z briljanti k viteškemu križcu, je zdaj dobil vrstnika. To je major Günther Rall, ki je 28. novembra zjutraj sestrelil na vzhodni fronti svojega 250. nasprotnika, medtem ko je dan prej premagal 3 sovjetske letalce. Major Rall je trgovčev sin iz Gaggenaua na Badenskem, mladost pa je preživel v Stuttgartu. Star je šele 25 let. Pri letalstvu služi od 1938. Uveljavil se je na zapadni fronti, na Balkanu in Kreti, potem pa na vzhodni fronti. Po 36. zmagi je bil takratni nadporočnik sestreljen in so ga potegnili hudo ranjenega izpod ruševin njegovega letala. Dolgo se je zdravil in čeprav je invalid, je odšel spet na fronto, kjer je dosegel zmago za zmago. Letos avgusta je kot tretji nemški lovec dosegel 200. zmago. Čeprav je nato nastopalo slabo vreme, je povišal število zmag na 250. Z viteškim križcem je bil odlikovan lani 4. septembra, s hrastovim listom lani 26. oktobra, z meči pa letos 12. septembra.

* **Začetek predavanj na berlinski univerzi.** Berlinski listi poročajo, da se je pouk na vseh fakultetah berlinske univerze obnovil v polnem obsegu v ponedeljek 6. decembra.

* **Dan važnih odločitev na šahovskem turnirju na Dunaju.** Na KDF božičnem turnirju, o katerem smo včeraj poročali in ki se vši ob dobrem obisku občinstva, so bile v četrtem in petem kolu odigrane razburljive borbe za vodstvo. Dosedanji prvak v tabeli dr. Maier je v četrtem kolu izgubil proti vsem pričakovanjem proti Hamburžanu Sahlmannu. Tudi v petem kolu ga je porazil Dauenfeld. Zelo zanimiv dvoboj je nudila igra Müller—Dalia, ki jo je rutiniranejši Müller odločil v svojo korist. V petem kolu je presenetil Nüsken z zmago nad Sahlmannom. Rezultati četrtega kola so: Riedmiller—Dauenfeld remis; Müller—Dalia 1:0; Sahlmann—dr. Maier 1:0; Nüsken—Inzenhofer remis; Schmitz—Kieninger 0:1. Peto kolo: dr. Maier—Dauenfeld 0:1; Dalia — Inzenhofer 1:0; Riedmiller—Kieninger viseča; Sahlmann—Nüsken 0:1; Müller—Schmitz 1:0.

* **Živalstvo v Evropi je čudovito pestro.** Doslej pa še nismo imeli kratkega pa vendar izčrpnega pregleda. Za to je poskrbelo uredništvo »Razglednika Jutra«, ki je naprosilo stalnega sotrudnika g. inspektorja dr. Stanka Bevka, da je napisal poljudno in zanimivo razpravo o živalstvu v Evropi. Vsi boste to z zanimanjem prebrali, tembolj ker je razprava poživljena s krasnimi slikami. Nadalje vas bo močno zanimal članek o živalstvu v Rusiji in pa poročilo slovečega severnega lovca Alvina Pedersena, ki nam opisuje nevarna srečanja z belimi medvedi. Vsekakor bodo ljubitelji prirode dobili v »Razgledniku Jutra« zelo lep delež. Kdor se še ni priglasil kot naročnik, naj to stori čimprej.

* **Smrt francoskega časopisnega lastnika.** Maurice Sarraut, solastnik francoskega dnevnika »Depeche« de Toulouse«, je bil pred dnevi od neznanega atentatorja na cesti ustreljen. Pokojnik je bil brat bivšega francoskega ministrskega predsednika in notranjega ministra Alberta Sarrauta.

* **Doslej nad 7000 žrtev potresa v Turčiji.** Po najnovejših potresnih sunkih v Srednji Anatoliji cenijo celokupno število človeških žrtev med zadnjim potresom na 7000. Civilne in vojaške oblasti si prizadevajo, da bi hudo preizkušenemu prebivalstvu olajšale položaj.

* **Potres v območju Jadranskega morja.** Potresomerni aparati v Jeni so zabeležili prošli ponedeljek ob 3. uri, 5 minut in 37 sekund zjutraj precej močan potres, čigar ognjišče je domnevno bilo v krajih ob Jadranskem morju.

* **Celo skladišče živil so odkrili** v kletnih prostorih dunajske trgovke s tekstilnimi predmeti Terezije Rypka. Ko so prenikljali zid zaradi zgradbe hišnega zaklonišča, so našli zazidano znatno množino jajc, čiste svinjske masti, prave brazilske have, kakava, bele pšenične moke, zdroba, sladkorja, medu, soli, riža, stročnic, kondenziranega mleka in raznih konzerv. Vse skupaj je tehtalo nad 300 kg. Poleg tega je trgovka zazidala veliko množino steklenčenega vina in celo zalogo usnjenih torbic. Odkrili so tudi zalogo volne in raznih prej. Obtoženka se je morala zaradi skrivanja nakopičenega blaga zagovarjati pred sodiščem, kjer je izjavila, da s je najdene predmete deloma pritegala, deloma pa si jih je pridobila že pred vojno dobo. Navzlic temu je sodnik odredil zaplembo živil v korist države. Rypo pa je obsodil na 3 leta ječe in 20.000 mark globe.

Iz Ljubljane

u— **Vse hišne posestnike in lastnike zemljišč** spet poziva mestno poglavarstvo, da morajo osnažiti hodnike in pešpoti, kadar zapade sneg, vsaj do 7. ure zjutraj. Kadar gre sneg polnevi pa morajo gospodarji poskrbeti za snaženje hodnikov pred svojimi stavbami in zemljišči po večkrat na dan. Spravljanje snega in snaženje hodnikov o pravem času je zlasti dandanašnji v interesu vsega prebivalstva, posebno pa za onega, ki ima slabo obutev. Pri zadnjem snegu je večina gospodarjev storila svojo dolžnost, pač pa je bilo mogoče opaziti okoli Tabora, da lastniki nekaterih vil niso odmetali snega s hodnikov ter so raje pustili svoje sosede, da so hodili po brozgi, za kar jim gotovo niso bili hvaležni. Hišni posestniki naj znova pregledajo in popravijo strešne žlebove in opore za sneg na strehah. Pri zadnjem snegu je lahko vsak hišni gospodar ugotovil, če so vse pravkar omenjene strešne naprave v redu. Z mnogih streh je spet zdrčal sneg ter zapri cesto. Zaenkrat sicer to še ni povzročilo nobenih hujših posledic, ker je bilo malo snega, ob večjem snegu pa lahko raz streh zdrsneni sneg povzroči mimoidočim težke poškodbe, obenem pa tudi resno ovira promet. Za vse nesreče in za sleherno oviranje prometa bodo zadele posledice tistega, ki jih je z malomarnostjo zakrivil. Ob poledici morajo biti hodniki posuti tudi vsaj do 7. ure zjutraj z žaganjem, pepelom ali peskom, ker je prav tako odgovoren hišni posestnik za vse nesreče, ki se zgode na poledenelem hodniku pred njegovim posestvom. Mestno poglavarstvo opominja vse hišne gospodarje in posestnike zemljišč ob javnih cestah, naj vestno izpolnujejo svoje dolžnosti v lastno in splošno korist.

u— **Vodnikova družba** obvešča vse svoje poverjenike, člane in ljubitelje lepih knjig, da so **izšle letošnje knjige. Vsak član predme svoje knjige pri poverjeniku, pri katerem je knjige naročil.** Člani-zamudniki in prijatelji lepih knjig, naročite se takoj, dokler traja zaloga! Zglasite se pri svojem poverjeniku ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Narodna tiskarna, ali v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova 3, ali v knjigarni Učiteljske tiskarne, Frančiškanska 6.

u— **Blagajna davčne uprave za mesto v Ljubljani**, Vodnikov trg 5, ne bo poslovala **v času od 9. do 11. t. m.** zaradi beljenja in čiščenja uradnih prostorov. Nujne obveznosti naj davkoplačevalci pla- ložnicah na pošti. Kinematografi naj si za navedene dni preskrbe pravočasno zadostno število vstopnic.

u— **Na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani** se bo nadaljeval pouk v drugem in tretjem nadstropju v šolskem poslopju za Bežigradom v četrtek 9. decembra ob 8. za višje razrede, v petek, 10. decembra ob 8. za nižje razrede. Za učence od 5. do 8. razreda bo pouk v četrtek po dosedanjem urniku za četrtek, za učence od 1. do 4. razreda pa v petek po dosedanjem urniku za petek. Vstop v šolsko poslopje je samo pri stranskem vhodu iz Peričeve ulice. — Ravnateljstvo.

u— **Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani** obvešča učence, da se bo pouk zopet pričel v četrtek dne 9. decembra popoldne in se začasno vršil po tem-le redu: V ponedeljek dopoldne za razrede 5—8, v torek dopoldne za razrede 1—4, v sredo dopoldne za razrede 5—8, v četrtek popoldne za razrede 1—4, v petek popoldne za razrede 5—8, v soboto popoldne za razrede 1—4. Ta teden bo pouk še po starem urniku (četrtkovem, petkovem in sobotnem). Dostop v poslopje je učencem in civilnim osebam ki imajo opravka v gimnaziji, dovoljen samo pri stranskem vhodu. Ravnateljstvo obenem obvešča tiste učence, ki niso uspeli pri tečajnih izpitih, da smejo po odloku pokrajinske uprave IV. št. 8042/1 od 29. novembra 1943 obiskovati pouk. Ti učenci naj se ob prihodu javijo ravnateljstvu.

u— **Firnež za obrtnike.** Pokrajinski gospodarski svet opozarja, da je na razpolago večja količina firneža za nakazilo obrtnikom. Interesenti, zlasti mizarji in slikarji, ki bi firnež potrebovali za svoj obrat in želeli dobiti nakazilo, morajo vložiti pismeno prošnjo z označbo količine in z navedbo, za katera konkretna dela potrebujejo dotično količino. Prošnjo je nasloviti na Pokrajinski gospodarski svet, ki bo vsakega prosilca pismeno obvestil o nakazilu.

u— **Za Rdeči Križ** je darovala rodbina Trost lir 150 za odkup cvetja na grob Stepic Dušana.

u— **Za stare onemele Ljubljančane** v mestnem zavetišču je podarila **družina Djinovski iz Beograda** 200 lir v počastitev spomina pok. direktorja g. Branka Kostiča. Mestno županstvo izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Nesreče.** Z voza je padla in si zlomila desnico 33letna žena posestnika Neža Prijatljeva iz Sodražice. Z ročno granato, ki jo je našel na polju, se je ponesrečil 14-letni gojenec deškega vzgajališča v Ljubljani Silvo Novak. Eksplodirala mu je v roki in ga hudo ranila na levici. Z zidarskega odra je padel in dobil notranje poškodbe 15letni dijak Milan Adamič iz Ljubljane, ko je na neki stavbi v Rožni dolini prenašal opeko. 15letni hčerki posestnika Mariji Keiblovi iz Ljubljane je padel na desno nogo železen drog in ji jo zlomil. Tudi 57letni delavec Aleksander Trškan iz Ljubljane si je zlomil desno nogo, ko mu je padel nanjo hlod. 16letni dijak Ivan Muršič iz Ljubljane se je s šipo porezal po desnici. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

u— **Nalivna peresa,** boljša, dobro chranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

u— **Zahtevajte Amidon tablete** proti glavobolu, nevralgiji, hripi, influenci, dismenoreji in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni.

Opozorilo!

Opozarjamo p. n. konzumente, da je **Sedlar Ivan**, lastnik tovarne hranil »Slada«, Ljubljana - Moste, stavil v promet škatle z napisom »Pravi Franckov dodatek kavi« po ½ kg, katere pa ne vsebujejo našega izdelka. Te škatle se razlikujejo od naših originalnih škatel samo po barvi mlinčka na sprednji strani škatle. Na naši originalni škatli je namreč mlinček temnomodre barve, torej iste temnomodre barve kot sta dva trakova in površina, na kateri se nahaja ime »Franck« na sprednji strani škatle, dočim je na škatlah, ki jih je stavil v promet Sedlar Ivan, barva mlinčka črna, a trakova in površina pa temnomodre barve.

Škatle Sedlarja **Ivana sploh ne vsebujejo niti najmanjšega odstotka cikorije**, temveč so napolnjene z neko drugo mešanico.

Proti Sedlarju Ivanu smo radi gorjega uvedli sodni postopek.

FRANCK INDUSTRIJA KAVOVINA D. D., prej **Hinka Francka Sinovi d. d. Zagreb**

Z Gorenjskega

Življenje in smrt. V novembru je stanovski urad v Kranju zabeležil 30 rojstev in samo 6 smrtnih primerov. V Cerkljah so v novembru zabeležili 6 rojstev in 2 smrti. Številke stanovskih uradov pričajo od meseca do meseca o zdravem življenju na Gorenjskem, kjer je presežek rojstev skoraj povsod večji kakor število mrtvih primerov. — V Radovljici je umrl 77 letni Anton Mrak, ki je bil ugleden posestnik in svoj čas župan v radovljiški okolici.

Dunajski kvartet, ki ga tvorijo filharmoniki Anton Kamper, Karel Marija Titze, Erik Weiss in Franc Kvarda, so gostovali v Celovcu. Kvartet je žel izredno močan uspeh.

V **Dravogradu** je bil tovariški večer motoristov. Oddelni vodja Pleschiutznigg iz Volšperka je pozdravil številne goste. — Sestre Nemškega Rdečega križa pod vodstvom gospe **Bernardijeve opravljajo** že leto dni samarijansko službo za vojake na dravograjskem kolodvoru. Številni vojaki, ki prispejo s poslednjimi vlaki in nimajo priključka, dobijo streho in posteljo v prenočišču RK.

Smrtna nesreča. V Selcah je padel po domačih stopnicah 82-letni posestnik Jakob Čenčič tako nesrečno, da je kmalu podlegel poškodbam.

Žrtev električnega toka je postal 23 letni rudar Kristijan Gostenčnik v mežiškem rudniku. Pri vhodu v rov je imel opravka z jamsko lokomotivo pa je prišel z obema rokama v stik z električnim tokom in je obležal na mestu mrtev.

Spodnje Štajersko

Odlikovani brambovci. V mariborski Kazini so bili pred dnevi odlikovani nekateri brambovci zaradi uspešnega nastopa proti banditom. Odlikovance je nagovoril uradni vodja Braummüller. Na svečanosti je igral kvartet mariborskih učiteljiščnikov.

Gaj junakov je bil predzadnjo nedeljo izročen svojemu namenu v Hočah. Navzočni so bili svojci padlih in celokupen štab krajevne skupine. Tovariš Atzler se je spomnil padlih sinov in zaklical njihova imena, nakar je sledila pesem o dobrem tovarišu.

Nova šola v Selnici ob Dravi. Te dni so se zbrali v dvorani nove šole v Selnici ob Dravi učitelji in učenci k otvoritveni slavnosti. Zapeli so nekaj pesmi, potem pa je šolski vodja pozdravil navzoče goste, med njimi deželna svetnika dr. Engelhartha in Töscherja, okrožnega vodjo inž. Doboczkega in šolskega svetnika Schneiderja. Šola je bila izročena v varstvu županu. Ob koncu slovesnosti so učence zaobljubili na zvestobo Hitlerju.

Razstava igrač. Učenci glavne šole v Šoštanju so se odzvali klicu državnega mladinskega vodje in pod vodstvom svojih učiteljev izvršili 350 igrač za otroke iz bombardiranih krajev. Igrače so razstavili in si je otroške izdelke med drugimi ogledal tudi župan.

Smrtna obsodba. Pred posebnim sodiščem v Gradcu se je moral zaradi 13 tatvin zagovarjati 42-letni tesar Franc Hojs iz Negove. Obtoženec, ki je bil že 11 krat kaznovan zaradi tatvine, je vsa očitana mu dejanja zanikal. Sodišče ga je kljub temu obsodilo zaradi vseh trinajstih tatvin in ga kot ljudskega škodljivca kaznovalo s smrtjo.

Iz Trsta

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 79 letna Terezija Grantner, 85 letna Matilda Erlacher, 14 letna Ernestina Bergonja, 69 letna Alojzija Zorat-Bertos, 30 letna Ana Vatti in 43 letni Suša.

Imen. Poročili so se v Trstu Jurij Tuta in šivilja Laura Pieri, mesar Ugo Miani in šivilja Bruna Godina, kurjač Viktor Pahor in gospodinja Elizabeta Ugo, brivec Lucijan Boškin in gospodinja Silva Podboj.

Cene kostanju Maroni se dobe na tržaškem trgu v prodaji na debelo po 10.30 lire kilogram, v nadrobni prodaji pa po 12 lir. Kilogram kostanja velja v prodaji na debelo 8.40 lire, v nadrobni prodaji pa 9.80 lire.

Povožen starček. 70 letni Leopold Vintusi iz ulice Udine v Trstu je prečkal trg Vico. Po nesrečnem naključju je prišel pod filovijo in obležal s poškodbami po glavi in levici. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer se zdravi tudi mali Dario Polesec, ki se je pri padcu pobil po glavi.

Bojevita deklica. V ulici Leo v Trstu sta se srečali 15letna Ada Zerlj in neka njena znanka. Zaradi malenkostne zadevščine sta se deklici sporekli in spopadli. Ada je dobila precejšnje udarce po čelu in levi trepalnici tako da se je morala zateči v tržaško bolnišnico.

Ob 60.000 lir. Lastniku gostilne »Ginnastica« v Trstu je izginilo iz gostilniških prostorov 60.000 lir, ki so bile v listnici. Verjetno je bil tat dobro poučen o domačih prilikah. Gostilničar je prijavil zadevo varnostnim oblastvom.

Ponesrečenci. 45 letna gospodinja Elizabeta Habjan iz ulice Rismondo si je pri padcu po stopnicah zlomila levo podlahtnico, 11 letni Mihael Poglieri se je onesvestil zaradi uhajanja svetilnega plina, 46-letni mizar Josip Kristijan iz okolice Dutovlja si je pri cepljenju drv ranil levico, 34 letno Marjeto Lenarduci je ugriznil popadljiv pes in ji prizadejal več poškodb. Ponesrečence so prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer se zdravi tudi 51 letni mehanik Alojz Buso, ki ima poškodbe z nožem. Dobil jih je ob nekem spopadu v tržaški gostilni.

Tih jubilej v Operi

V soboto opoldne se je vršila na opernem odru intimna in v vsej svoji skromnosti prisrčna proslava. Štirje člani opernega zbora so slavili 25 letnico svojega opernega dela. To so bili: Helena Mauserjeva, altistka ženskega zbora, Avgust Ribič, bas-ist, France Marolt, II. tenor in Rado Povše, I. bas. Okrog jubilantov se je zbralo vse operno članstvo. Slavljence je nagovoril prvi g. Ado Darian, generalni tajnik gledališča, ki jim je čestital in se zahvalil za zvesto delo v imenu uprave ter jim izročil denarna darila. Nato je govoril ravnatelj Opere g. Vilko Ukmar, ki je poudaril poleg materijalne strani predvsem duhovno vrednost požrtvovalnega dela vsakega posameznika pri tvorjenju umetniških vrednot in neizbrisnost teh sledov v napredku. G. Lojze Drenovec je pozdravil slavljence kot predsednik Združenja gledaliških članov in izrekel priznanje njihovi disciplinira-nosti in delavnosti v številnih predstavah ter jim izročil darila Združenja. Končno jim je čestitala v imenu kolegov še članica zbora ga. Jermanova in jim izročila šopke. Eden izmed jubilantov, g. Povše, se je zahvalil za vse štiri in je v kratkih besedah s humoristično besedo, a s solzami ganjenosti orisal marsikatero trpko gledališko pot, vendar sta zvenela iz njegovih besed ponos skromnega tvorca, ki prispeva s svojim notranjim delom k ustvarjanju naše umetnosti, in zagotovilo zvestobe, da hočejo še v nadalje stati na svojem mestu kakor doslej.

Ta majhna hišna slavnost je pokazala, da se vodstvo gledališča zaveda pomena vsakega posameznika, ki ga ima v celoti, ker je njen bistveni sestavni del. In ravno ti, ne ravno več najmlajši člani starejše generacije imajo v sebi še čisto kal idealizma, ki jih je gnala h gledališču, ki zahteva bolj kakor katera koli druga življenjska naloga mnogo požrtvovalnosti in premagovanja, discipline, zvestobe in vere v Lepoto. **Maša Sl.**

Beležnica

KOLEDAR

Torek, 7. decembra: Ambrož.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Tovarišica v poletju
Kino Sloga: Peterček.
Kino Union: Soproga.

Dežurne lekarne

Danes: Mr. Leustek, Resijeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna do 17. do 16.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 7. dec., ob 16.30: Cvetje v jeseni. Red Torek.

Sreda, 8. dec, ob 10: Snegulčica. Prihod sv. Miklavža. Izven. Cene od 22 lir navzdol. — Ob 16.30: **Potopljeni svet.** Izven. Cene od 22 lir navzdol.

*

I. Tavčar: »Cvetje v jeseni«. Trinajst slik po istoimenski povesti, za oder priredil: Ost. Glavne vloge: dr. Ivan — V. Skrbinšek, Presečnik — Cesar, njegova žena — P. Juvanova, Meta — Levarjeva, Liza — Rakarjeva, Danijel — Lipah, Skalar — Košuta, Luca — Kraljeva, Kalar — M. Skrbinšek. Režiser: prof. O. Šest, scenograf: inž. E. Franz.

OPERA

Torek, 7. dec., ob 15.30: Sneguročka. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Sreda, 8. dec., ob 16: Traviata. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 7. DECEMBRA

8.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Popoldanski koncert. 19.00—19.30: Slovenska ljudska oddaja. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala meligra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Pod južnim nebom. 21.00—21.40: Stare dunajske popevke. 21.40—22.00: Beograjska vojaška oddaja. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

BODITE USMILJENI IN USMILJENJE BOSTE DOSEGLI!

Kultura

Gregorin 25 let v Drami

Bilo je nekako pred petindvajsetimi leti, v tistih preiomnih časih ob koncu leta 1918. V pisarno tedanjega gledališkega intendanta Frana Govekarja je vstopil mlad častnik in prinesel poleg mladosti in zdravja plamen navdušenja, ki mu je kar gorelo v očeh: navdušenja za gledališče. Prav tedaj so se na široko odpirale nove možnosti, ta mladenič pa ni imel drugega cilja kakor oder, »deske, ki pomenijo svet«. Njegova zunanjost, njegov glas, vse, kar se je dalo v tistem hipu dogledati, je bilo tako, da bi se nihče ne mogel predolgo obotavljati ali celo odreči mlademu možu priliko, da se preizkusi na odru. In res: intendant Govekar je gorečega častilca Talije razumel in takoj sprejel.

Bil je Edvard Gregorin. Dne 8. decembra 1918 je prvič nastopil in sicer na odru sedanjega opernega gledališča. Igrali so Jurčič-Govekarjevega »Desetega brata« in Gregorin se je postavil v vlogi zdravnika Venclja. Njegov debut je bil ob tedanji pomanjkljivi gledališki kritiki in v splošnem hrupu dogodkov neopažen, kakor toliko drugih zasebnih začetkov novega življenja po veliki vojni. Pri mladem igralcu Gregorinu pa je to pomenilo več kakor začetek poklica, več kakor samo ustalitev v civilnem življenju: pomenilo je usodno rast kvišku, kakor pri mladem hrastu ki mu je že v koreninah zapisano, da se mora povzpeti v višavo.

Pet in dvajset let! Dovolj dolga doba, da dozori mladenič v resnega moža, da se igralec razvije iz skromnih začetkov v priznano osebnost, ki z vso težo svojih sposobnosti in znanja izpolnjuje določeno mesto. V razvoju umetnika, tistega, ki pomeni najvišjo in poslednjo stopnjo, utegne biti tudi četrt stoletja samo doba, veli-

kega notranjega dozorevanja, ki se le kdaj pa kdaj dovrši v polnem, enkratnem sadu, da potlej njegove skrite sile iščejo in presnavljajo še nadalje — do novih, presenetljivo močnih dejanj. Z drugimi preprostejšimi besedami: umetnik zori do smrti in se pokaže samo v posameznih izrednih stvarjalnih delih. Koliko jih je, ki morejo reči, da so na višku življenja povedali svojo zadnjo, končno besedo?

Edvard Gregorin je v razgovoru, ki se je sukal okrog izkušenj teh njegovih petindvajsetih let, omenil s podobnim notranjim ognjem, kakor ga je nekoč privedel v Talijin hram, da bi v novem razdobju, ki ga nastopa po prvem četrtstoletju, hotel predvsem uresničiti svoje najosebnejše umetniške namene. Doslej je igral večidel to, kar so zahtevale poklicne potrebe, zdaj bi hotel poslušati tisti selektivni glas v svoji notranjosti, glas, ki ga mika k določenim vlogam. K tistim, ki so najbližje njegovemu notranjemu svetu in v katerih bi utegnil seči najgloblje; vsak stremljiv igralec, slehern pravi umetniški posvečenec odkriva tako »izbirno sorodstvo«, kakor je rekel Goethe, in šele v takih izrazih se umetniško daje iz polnega. Nedvomno je taka težnja mogoča samo tam, kjer je delo podvrženo avtokritiki in kjer vlada namesto očabne samovšečnosti tisto rodovitno nezadovoljstvo, ki bi brez njega ne bilo nič velikega v življenju.

★

Ko je 8. decembra 1918 Gregorin prvič javno nastopil na odru slovenske Drame, je ležalo življenje pred njim kakor bel, nepopisan list. Nanj je začel zapisovati sadove svojega dela. In danes je tu vpisanih ne samo večje število vlog ki so Edvardu Gregorinu zagotovile pomembno mesto v zboru slovenskih igralcev, ne samo nekoliko uspešnih režij, marveč tudi nekaj dramatskih del. Posvetil se je obnavljanju verskih misterijev, tej zgodnji obliki dramatske umetnosti, sodnjeveškemu izhodišču sodobne dramatike in drame. S sošolcem dr. R. Tomincem je spisal pasijonsko igro INRI, sam pa je sestavil božično igro »Kralj z neba«, pasijonsko dramo »V času obiskanja« in »sedem podob iz življenja« z naslovom »Oče naš«. Te »moderne misterije« so igrali v naši Drami in malone na vseh večjih odrih po deželi; prav izven Ljubljane so dosegli največje število predstav, kar je zanesljiv znak, da so ustrezali nekemu razpoloženju v množici, saj se tudi v tej obliki razodeva stremljenje po ljudskem gledališču, ki naj dokončno premaga meščansko zabavišče in postane vpliven činitelj v življenju množice. S tem seveda ni še rečena načelna beseda o trajni pomembnosti Gregorinovih poizkusov.

Toda obrnimo list: glej, tu so njegove poglavitne vloge. Gregorin je predvsem karakterni igralec. Ciril Debevec je pisal o njem l. 1928: »Skrajna natančnost in nepopustljiva vztrajnost sta glavni odliki tega vestnega in presenetljivo mnogostranskega igralca. S poverjeno vlogo se bavi najintenzivneje ter jo izdeluje do najmanjše podrobnosti. Zasnovano podobo izvede in izoblikuje do skoro pedantske doslednosti. Rekel bi, da ne ustvarja toliko z nenadno bliskovito intuicijo, kakor s pomočjo neutrudljivega mozganja, vrtanja in premišljevanja«. Nadalje pravi Debevec, da Gregorinova nadarjenost sega bolj v širino kakor pa v globino in sklepa: »Gregorin se še išče«. Petnajst let je minilo, kar je bila napisana ta sodba. Najboljše Gregorinove vloge zadnjih let pričajo, da se je našel. Ostala je metoda Gregorinovega študija vlog, ki tudi sedaj kažejo, da je vsaka med njimi dognana z zavestnim premišljenim delom ter da je v mnogočem izpopolnil svojo igralsko tehniko (sicer pa je l. 1930-31 študiral leto dni na berlinskem Theaterwissenschaftl. Institut an der Universität se izpopolnjeval na Dunaju, v Pragi in drugod). Kljub temu pa Gregorina iz l. 1943 ni več mogoče, kar se tiče umetniškega valeura njegove igre, primerjati z Gregorinom iz l. 1928. Niso mu vse vloge enako blizu, toda takrat, ko najde popolno sozvočje s svojo notranjostjo, občutimo, da jih imamo le malo, ki bi dali v svojih stvaritvah toliko duše. Spomnimo se samo starega godbenika Millerja iz »Kovarstva in ljubezni«! Gregorinova posebnost so nesrečni, razdvojeni, resignirani ali v svoj notranji svet pogreznjeni ljudje, ki se le trudoma znajdejo v zapletljajih vsakdanjega življenja. Značilne so njegove vloge starih profesorjev in raznih problematičnih natur (na pr. prof. Kosta Todorović v Jankovićevi »Brez ljubezni«, Karenin v »Živem mrtvecu«, advokat Križevec v Krležev »V agoniji«, študent Poljanec v Cankarjevi »Lepi Vidi«, itd.), pa tudi vloge bolj ali manj patetičnega značaja, kakor so na pr. učitelj Genzo v »Prazniku cvetočih češenj«, stotnik don Alvaro v »Sodniku Zalamejskem«, grof Guiche v Cyrano de Bergeracu«. Arnolphe v »Šoli za žene« itd. Kdo bi mogel biti pri nas boljši Kristus? To vlogo je Gregorin igral doslej 112-krat: pač svojevrstni »rekord«.

Edvard Gregorin je v teh 25 letih, kar nastopa na odru slovenske drame, prispeval nepozabne deleže k njenim uspehom. V tem »jubilejnem« pogledu nazaj — in igral bo v njegovem znamenju 8. t. m. dr. Velnarja v Cajnkarjevem »Potopljenem svetu« — je tudi pogled naprej. V vsaki, še tako ugodni umetniški bilanci je že kvas novega nemira, zakaj v umetnosti ni zastoja in prestopanja na istem mestu. Postavljeni so novi cilji — treba jih je doseči. Edvard Gregorin pojde možato za njimi.

Naročite bogato opremljeno knjigo
Razglednik Jutra!

»Razglednik« vam prinese tisto, česar vsi želite: leposlovja in pouka, znanja in zabave. Nekateri odlični slovenski pisatelji so prispevali izvirne spise. Nato se vrstijo nekateri prevodi biserov svetovne literature. Obširen je razgled po širokem svetu z mnogimi njegovimi političnimi, zgodovinskimi in zemljepisnimi vprašanji. Tisku, mostu kulture, je posvečenih več zanimivih člankov. Na široko se nam razodevajo mnoge skrivnosti prirode, vsemirja, živalstva, zdravstva. Mnogo je zabavnega in poučnega drobiža, na svoj račun pa pridejo tudi vsi ugankarji, ki si za zimske večere žele križank in raznih zanjk. Obilo je izbranih slik. Prav gotovo pri nas še ni bilo Zbornika, ki bi se predstavil najširšemu občinstvu s tako izbrano in pestro vsebino.

»Razglednik«, ki so ga priredili uredniki »Jutra«, bo izšel v prvi polovici tega meseca. Obsegal bo okrog 300 strani velikega formata (21×30 cm), kljub temu pa bo veljal v prednaročbi

samo 28 lir.

V kasnejši prodaji bo cena seveda višja. Zato vabimo vse, da se v naprej priglasijo kot kupci knjige. Za naročbo naj uporabijo spodnjo naročilnico. Vsak naj jo točno izpolni, prečrta na njej, kar mu ne ustreza, nato pa izreže in pošlje ali odda v upravi »Jutra« v Narodni tiskarni.

NAROČILNICA ZA „RAZGLEDNIK“ JUTRA

Upravi „Jutra“

LJUBLJANA
Puccinijeva 5

Naročam knjigo »Jutrov »RAZGLEDNIK« po znižani ceni 28 lir.
Plačam jo — takoj ob naročbi — takoj ob prejemu.
Knjiga naj se mi dostavi na dom po donašalcu — po pošti.
Knjigo dvignem sam v upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda«.

....., dne ..... 194....

.....
Podpis

Ime in poklic: .....

Točen naslov: .....

SPORT

Drobiž po svetu

Miklavževa nedelja ni bila še nikoli velik dan v športni kroniki in pri tem je ostalo tudi letos — mimo tega, da je že tako vse športno dogajanje v sedanjih časih bolj ali manj pod vplivom važnejših dogodkov na drugih področjih in je velika večina mladine zamenjala športno orodje z orožjem in odhitela na branik domovine. Sicer pa je tudi sezona sama zdaj pred božičem — in še brez snega povrhu — najmanj obetajoča; edini, ki delajo in jih ne zadrži nobeno vreme, so nogometaši, ki so tudi to nedeljo izpolnili glavni del sporeda. To vse, kar pripovedujemo, pa seveda niti ne velja za nas doma, kjer športniki od zadnjih pomembnih dogodkov še zmerom niso prišli do besede. Res je, da so se prve lastavice že oglasile, toda takoj potem je bilo spet vse tiho. Domačih športnih dogodkov torej ni bilo nobenih.

Iz kronik, ki smo jih ob radiu lovili včeraj, bi bilo iz dosegljivega zabeležiti za naše čitatelje naslednje:

V Nemčiji so na nogometnih igriščih opravili bogat prvenstveni spored. Največ pozornosti je veljalo obema ta čas najvidnejšima enajstoricama, in sicer državnemu prvaku Dresdner SC in pokalnemu zmagovalcu dunajski Vienni. Oba sta več kakor temeljito obračunala s svojimi nasprotniki; medtem ko je DSC končal svojo tekmo s klubom Planitzer SC s 7:1, je Vienna skoraj prav tako zveneče (7:2) zaključila svoj nastop proti SC Wien in se obenem povzpela na drugo mesto med dunajskimi klubi. Dobro se je v nedeljo držalo tudi znano moštvo LSV iz Hamburga, ki je spet popravilo obe razpoložljivi točki in si še bolj okrepilo vodilni položaj v razpredelnici. Igralcem dolgoletnega prvaka Schalke 04 letos ta posel ne gre tako od rok; tudi zadnjo nedeljo so se morali zadovoljiti z remisom in so v skupni oceni spet zdrsnili na stopnjico niže!

Izven prvenstvenih tekem je bilo ta dan še nekaj reprezentančnih tekem, med katerimi omenjamo te-le: Essen—Wuppertal 5:2, Hannover—Magdeburg 4:2, Severna Slezija—Vratislava 0:0 itd.

Seveda so gornji podatki samo najkrajši izvleček iz kopice nedeljskih dogodkov na zelenem polju, ne glede na to, da so bili na delu še posebej hokejisti, plavalci, boksarji in še drugi.

*

V Tokiju so bili organizirani novi športni nastopi med tamkaj bivajočimi nemškimi državljani in domačimi športniki. O zadnjih so znani tile izidi: v rokometu 11:11, v nogometu 10:2 in v hokeju 5:2, oba v korist Japoncev.

Dunajsko moštvo FAC iz Floridsdorfa je bilo povabljeno na božični turnir Ferencvarosa v Budimpešto. Tega tekmovanja se bosta udeležili tudi enajstorici Gamme in ena iz Kološvara. Tik pred tem turnirjem se bosta še enkrat sestali vojaški enajstorici Beograda in Budimpešte — zaradi obračuna za nedavni izid 7 : 2.

Tudi po italijanskih nogometnih igriščih so polagoma spet začeli. Ono nedeljo je v Benetkah igrala reprezentanca Milana pod vodstvom znanega internacionalca Meazze in zmagala tesno z 1 : 0. Na tekmi je bil prisoten komisar CONIja Rossi in poveljnik nemških čet v Benetkah, ki je poklonil zmagovalcem lovorjev venec. Izbrano moštvo tvornice Fiat iz Torina je zmagalo v Casale nad domačo sestavo z 2 : 0.

Oni dan so na plavalni prireditvi v Draždanih nastopili nekateri mladi plavalci, ki so pokazali odlične sposobnosti. Tako je na 100 m prosto prišel prvi neki Wiedemann s časom 1:04.4. Že pred tem se je na enaki progi uveljavil neki Hesse iz Magdeburga, ki je potreboval zanjo samo 1:03.5.

Na ženskih plavalnih tekmah v Bratislavi so bile zabeležene tele najboljše znamke v treh najbolj udomačenih disciplinah: 3:26.2 na 200 m prsno, 1:25.1 na 100 prosto in 1:34.1 na 100 m hrbtno.

Nemški državljani, ki stalno bivajo v Tokiju, so nedavno nastopili v dveh propagandnih rokometnih tekmah proti domačim akademikom in zmagali obakrat precej visoko z 12 : 3 odnosno 14 : 4.

Zlato kolajno za najboljši sportni uspeh, ki jo na Švedskem vsako leto podeljujejo že od leta 1925. dalje, je bila za letošnje leto prisojena svetovnemu rekorderju Arne Andersonu. Do sedaj je to visoko odlikovanje prejelo 22 sportnikov, med njimi 7 atletov, 5 smučarjev, 2 rokoborca, 2 plavalca ter po en zastopnik še nekaterih panog.

Stockholmski stadion »Rassundo« bo država preuredila tako, da bo v njem prostora za 60.000 gledalcev, in sicer za 20.000 na sedežih, za ostale pa na stojiščih.

Nekaj tudi za sportnike

»Razglednik«, ki ga je »Jutrova« družina pripravila svojim prijateljem, čitateljem in naročnikom za letošnje božično darilo, seveda tudi ne bo mogel biti brez nekaj čtiva za one, ki zasledujejo v dnevnem življenju sport in telesno vzgojo. Kot primerno gradivo za takšen obzornik trajne vrednosti sta njegova sestavljalca izbrala bogato snov o rekordih in rekorderjih v mnogih sportnih panogah, ki jih pozna moderna doba. Pri tem sta se sevéda ozirala predvsem na domače sportne razmere in zbrala v tem sestavku o rekordih in rekorderjih vse najnovejše podatke o rekordih in rekorderjih v lahki atletiki, plavanju in smučanju, torej v onih treh panogah, ki so tudi pri nas že dosegle razmeroma visoko stopnjo in se po nekaterih zastopnikih povzpele že do rezultatov mednarodne vrednosti. Mimo tega pa je naš sport tudi v raznih drugih panogah pokazal že toliko napredka, da bo zanimivo primerjati tudi v teh, kako daleč smo še od mednarodnih vrhunskih uspehov. Sportni članek v letošnjem »Razgledniku« je prav gotovo eden redkih pri nas objavljenih pregledov o najboljših sportnih izidih po svetu in doma ter ga bodo gotovo z veseljem sprejeli vsi poznavalci, nudil pa bo tudi povprečnemu čitatelju zanimiv vpogled v pestro razvojno krivuljo na vseh mogočih toriščih človekovega udejstvovanja v sportu.

Kdor izmed naših čitaljev-sportnikov še ni mislil na naročbo »Razglednika«, naj to stori čimprej, in sicer najkasneje do 8. t. m., ker je obzornik v predprodaji cenejši. (Lir 28.)

Gnojenje sadnega drevja

Pozna jesen in zima sta najprimernejši letni dobi za nekatere vrste gnojenja sadnega drevja

Ljubljana, 3. dec.

Sadno drevo je rastlina, ki živi zelo dolgo, desetletja na istem kraju. Čeprav je število dreves na ploskovni enoti razmeroma majhno, korenine vendarle prepletejo znatni del zemeljske površine. Prodrejo celo v globino plasti, ki so za obdelovanje in gnojenje težko dostopne. Sadno drevje zato zelo izčrpa iz zemlje hranilne snovi in je dovajanje nadomestkov (gnoja) mnogo težje kakor pri poljskih rastlinah.

Kakor pri drugih rastlinah sta tudi pri sadnem drevju redno uspevanje in zadovolj v pridelek odvisna od zadostne količine glavnih hranilnih snovi: *apna, kalija, dušika* in *fosforjeve kisline*, ki je vezana v zemlji. Te snovi tvorijo tudi v sadjarstvu osnovo vsake pravilne gnojitve.

Apno zelo vpliva na oblikovanje sadja. Pospešuje sladkorno vsebino in vpliva skupno s kalijem na trdnost in odpornost lesa. Ti učinki so vidni posebno pri češnji in jablani.

Kalij sodeluje pri delovanju vseh drevesnih delov. Najdemo ga v lesu listih in sadovih. S kalijem se pospešuje razvoj krepkega, zdravega listja in polaga osnove za živahno snovno izmenjavo, naglo rast in hitro zorenje.

Dušik vpliva manj na kakovost rastlinskih delov, toliko bolj pa na množino pridelka. Povzroči obilno rast listja in velike sadove, silí rastline h krepki rasti, ne da bi se oziral na kakovost posameznih delov.

Fosforjeva kislina je važna za tvorbo semen. Zato kaže posebno koščičasto sadje pravo poželjenje po tej hranilni snovi. Posledice pomanjkanja fosforjeve kisline je manj sadnih nastavkov in kasnejše zorenje sadja, ki ostane kislo.

Koščičasto in pečkasto sadje potrebuje po računih strokovnjakov na 1 a = 100 m² povprečno: 2 kg apna, 1 in pol kg kalija, tri četrti kg dušika in pol kg fosforjeve kisline. Tudi v sadjarstvu lahko uspešno uporabljamo naravna in umetna gnojila.

Hlevski gnoj dovaja zemlji sprstenino in bakterije. Razen tega jo rahlja in zemlja postane luknjičava. Ti učinki dajejo zemlji ugodne fizikalične kakovosti, ki zelo ugodno vplivajo na korenine sadnega drevja. Hlevski gnoj je zato posebno primeren, ko nanovo sadimo sadno drevje in pri intenzivnem sadjarstvu. Starejša drevesa se z njim ne okoristijo posebno. Če hlevski gnoj plitvo podkopljemo, ne pride povsod v območju korenin, pri globokem kopanju, ki je pa še posebno težavno, pa je razkroj pomanjkljiv.

Mešanica lesnega pepela in gnojnice je zaradi svoje učinkovitosti in lahke porazdelitve do najglobljih korenin sedaj najpreprostejše in najkoristnejše gnojilo. Pri polnem gnojenju potrebujemo na 100m² površine sadovnjaka 20 kg lesnega pepela in 200 litrov gnojnice. S to količino dovedemo zemlji naslednje količine hranilnih snovi: gnojnica: 0.04 kg apna, 0.80 kilograma kalija, 0.34 kg dušika in 0.02 kg fosforjeve kisline; lesni pepel: 5.00 kg apna, 1.2 kg kalija in 0.50 kg fosforjeve kisline; skupaj: 5.04 kg apna, 2.00 kg kalija, 0.34 kg dušika in 0.52 kg fosforjeve kisline.

Gnojenje z gnojnico in hlevskim gnojem v pretiranih količinah more vplivati tudi škodljivo. Če primerjamo odvzem hranilnih snovi, lahko smatramo to gnojno mešanico za starejša, rodeča drevesa, ki tvorijo manj lesa in zato potrebujejo le manjše količine dušika kakor polno gnojilo. Za gnojenje mladih dreves in tam, kjer hočemo pospešiti rast lesa, je primerno, če primešamo gnojnici 10 kg kokošjega gnoja ali 2 kg žveplenokislega amonijaka.

Gnojenje z mešanico gnojnice in lesnega pepela izvedemo tako, da izkopljemo z lopato pod drevesnim kapom 30 cm globoke in 1 m druga od druge oddaljene jame. Vanje nasujemo lesnega pepela in jih nato napolnimo z gnojnico. Če mamo zadostno količino gnojnice, smemo lesni pepel raztrositi kar po trati in ga nato politi z gnojnico. Ta površinska gnojitev zahteva dvojno količno gnojila. Gnojnica mora biti ob uporabi stara nekaj tednov. Če ni zmešana z deževnico ali snežnico, jo moramo pred uporabo razredčiti z vodo v razmerju 1:4.

Gnojenje z mešanico gnojnice in lesnega pepela izvedemo spomladi februarja do aprila, čim dopuščajo tla, in jeseni od oktobra do novembra. Vsako drevo, ki daje le tu pa tam kako letino, bi bilo treba založiti s tem naglo učinkujočim gnojilom. Boljši pridelek bo bogato poplačal trud.

Kjer ni na uporabo gnojnice in lesnega pepela, lahko na enak način uspešno uporabimo mešanice tekočih umetnih gnojil. Za 100 m² površine sadovnjaka potrebujemo: 4 kg 40%ne kalijeve soli, 4½ kg 20%ne žveplenokislega amonijaka in 4 kg 18%nega superfosfata. Te količine umetnih gnojil raztopimo v 200 litrih vode in jih nato raztrosimo odnosno podkopljemo, kakor smo opisali zgoraj pri mešanici gnojnice in lesnega pepela.

Apno rahlja težka, mrzla tla, jih ogreje in napravi tvorna. Pospešuje v zemlji tvorbo bakterij, odpira zemeljske zaloge hrane in pospešuje ugodni učinek umetnih gnojil, ki včasih v zemlji, kjer primanjkuje apna, ne učinkujejo prav. Apno odstranjuje sprstenino, kislino in pomanjkanje železa. Gnojenje z apnom ponavljamo vsako 5. do 8. leto. Na 1 a težke, skope zemlje damo 15 do 30 kg žganega, v prah zdrobljenega apna; na lahko, suho zemljo pa 20 do 60 kg laporja ali drobno zmletega apnenca.

Poleg vsebine hranilnih snovi zelo vpliva na učinek gnojil tudi čas gnojenja. Za težka in počasi topeča se gnojila, kakor živalske odpadke, nežgano apno, hlevski gnoj, kompost itd. je najprimernejše, če jih dovajamo sadnemu drevju v pozni jeseni in pozimi.

Črv — napovedovalec vremena

V srednješvedski pokrajini Bergshagenu živi neki črv, ki velja po sodbi domačega prebivalstva za zanesljivega vremenskega preroka. Črv meri v dolžino 4 do 5 cm ter je bele barve, po sredi hrbta pa ima črno progo. Sredi oktobra začne ta črv izpreminjati svojo barvo. Kadar je nastopajoča zima mrzla, se njegova črna proga spremeni v sivočrno barvo. Kadar pa se bliža mila zima, se pojavljajo na črvu samo črne pike na beli podlagi. Takšne pike so ljudje odkrili na tem črvu tudi v letošnji jeseni. Švedi torej sodijo, da bo letošnja zima bolj mila nego ostra.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Tel. 27-30

PRIPELJITE OTROKE S SEBOJ!
Naše občinstvo si je že dolgo želelo tak film, film za staro in mlado, film prav za vse, film poln življenja in zabave, film, v katerem ima glavno vlogo mali 5-letni

PETERČEK

in znani priljubljeni **Joe Stoeckel.** — Sodelujejo: **Elise Aulinger, Gabriele Reismueller, Albert Janschek in drugi.**
Režija: Joe Stoeckel.

Predstave ob delavnikih: ob 15. in 17. Ob nedeljah in praznikih: ob 10.15. 13.30. 15.30 in 17.30. — Predprodaja vstopnic.

KINO UNION Telefon 22-21

Duhovita in zabavna komedija o ljubezni in zakonu

SOPROGA

Napisala **Thea v. Harbou** po oderskih komadih »Soproga« in »Zaljubljen v štiri ženske«

Jenny Jugo, Willy Fritsch, Viktor Staal, Hilde v. Stolz i. t. d.

Predstave: ob 15.30 in 17.30 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Anna Dammann in Paul Hartmann v filmu najlepše vsebine! — Življenjska pot slavne pianistke in podeželskega zdravnika. — Film čustev, mladosti, glasbe in plemenitosti.

TOVARIŠICA V POLETJU

V ostalih vlogah: **Viktorija v. Balasko, Gustav Knut in Josefine Dora**

Predstave ob 15. in 17.30 uri
Ob nedeljah ob 10., 13.30, 15.30 in 17.30

Dr. Vladimir Katičič †

V Zagrebu je, kakor smo že poročali, dne 8 oktobra umrl dr Katičič. V izpopolnitev prvotnega poročila nam je dr. Fran Göstl poslal še naslednje vrstice:

Pokojni je bil štiri leta inspektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani in leta 1926. premeščen v Zagreb. Pridobil si je mnogo zaslug za zdravstvo v naši deželi in ljubezen zdravnikov in uradnikov bolnišnic ter spoštovanje prebivalstva. »Zdravje«, kateremu je bil podpornik, mu je ob slovesu posvetilo članek s sliko.

Takrat ljubljanska bolnišnica ni imela ravnatelja in so njegove posle vršili za to določeni primariji (seveda proti nagradi). Prav v času, ko sem jaz vršil te dolžnosti, smo priredili prijateljski večer za odhodnico dr. Katičiču. Iznenadil nas je s priložnostno slovensko pesmijo, ki je bila pozneje priobčena v listu »Zdravje« in ki naj to tudi tu navedem:

»Z Bogom Ljubljana, pozimi vsa bela!
Z Bogom dražestna kranjska dežela!
Hribi mlakavni, visoki in nizki,
Ljubi drugovi, srcu mi blizki!
Tesno objeli srce ste Hrvata
Kot iskreno vam dragega brata!
Drugo sem mladost med vami doživel,
Nove moči za življenje zbrilil.
Težko se ločiva od lepega kraja
V letu tekočem, šestnajstega maja.
Težke borbe me čakajo zopet,
Toda pripravljen sem na okret.
Bodem krepit k vam se prihajal,
Kajti zvestobe do vas ne bo nihče omajal!

Imel sem poslovilni govor — vrstilo se je petje, igranje na klavir in tamburice — zrekle so se še nekatere besede in napitnice v slovo. Udeležba posetnikov z rodbinami bila zelo velika in je jasno izpričevala priljubljenost in spoštovanje, ki si ju je pridobil.

Blagemu pokojniku bodi časten spomin!

MALI OGLASI

Službo dobi

KUHARICO prvovrstno, iščem takoj k trilanski družini. Plača dobra. Nastop takoj. Starost 25 do 30 let. Poizve se: Sotenšek, Kolodvorska ulica 34, pril. 22410-1a

POSTREŽNICO pridno in pošteno, ki zna tudi kuhati, iščem. Delo od 7. do 17. ure. Plača dobra. Naslov v vseh posl. Jutra. 22392-1a

POSTREŽNICO pošteno, za dopoldne od 7. do 10. ure. Iščem. Naslov v vseh posl. Jutra. 22400-1a

SLUŽKINJO ki zna nekaj kuhati, iščem. Plača dobra. Naslov v vseh posl. Jutra. 22408-1a

BRIVSKEGA pomočnika sprejmem takoj. Fanči Jenko, Frančiškanska 10. 21998-1a

Vajenci/ke

VAJENKO sprejmem takoj za frizerski salon »Fanci«, Kongresni trg 3. 21997-44

Prodam

SKOBELNIK, mizarski, popolnoma nov — ugodno naprodaj. Rudolf Zore, Gledališka ul. 12. 22201-6

SIVALNI STROJI pogrezljivi, šivajo naprej in nazaj, vezejo, krpajo, stalno na zalogi pri »Triglav« — Resljeva c. 16. 22413-6

SREBRNO JEDILNO ORODJE lepo srebrno, 30 omadov, v leseni kaseti, ugodno prodam. Krasna prilika za neveste ali ženine kot poročno ali božično darilo. Ne zamudite. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. 22411-6

ZIMSKO SUKNJO predvojno blago, novo, prodam. Mandeljčeva ul. 15 — vrata 18. Trnovo. 22304-6

DRVA raznlane štore, zamenjam tudi za nošene, nizke, moške čevlje št. 42½—43. Rožna dolina, C. V. St. 7 22306-6

EXPRES STROJ za kavo, v najboljšem stanju, prodam. Slamič, Gosposvetska 6. 22396-6

MISI, PODGANE in škurke, zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji Kane, Židovska ul. 1. 22391-6

PUCH 350 skoraj nov, prodam. Naslov v ogl. oddelku Jutra pod »20.000«. 22399-6

ZIMSKO SUKNJO moške obleke, čevlje, šoferško delovno obleko, vse novo, predvojno blago, prodam. — Naslov v vseh posl. Jutra. 22395-6

PERZIJANER PLAŠČ damski, prodam. Ogled v trgovini Karničnik v nebotičniku 22398-6

POSTELJO (samo les) s posteljno omarico iz trdega lesa, staro in v najboljšem stanju se poceni proda. Naslov v vseh posl. Jutra. 22405-6

PREGRINJALO (PLIŠ) za otomano kmečki vzorec, popolnoma novo, se proda za 1800 lir. Ogled v trgovini R. Sever, Marijin trg 9. 10099-6

KUHINJSKO OPRAVO novo, 7 komadov, prodam. Hišnik, Gosposka št. 6. 22407-6

KLAV. HARMONIKO, odličen instrument na 60 basov, ugodno prodam. — Rimska 20/I, srednja vrata, med 13 in 14. uro. 22033-6

POSODO za KISANJE repe dobite pri Gospodarski zvezi. 22236-6

BREZOVE METLE, držaje za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 22235-6

Kupim

KORENJE za kruo, kupim ali zamenjam za blago. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjava«. 22406-7

VSE STEKLENICE stalno kupuje in plača najbolje »Metalka« Gosposvetska 16, nasproti Delavskega doma. 21873-7

HARMONIKO za začetnika in damsko kolo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam 58«. 21958-7

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Gustin, Vodnikov trg 2, pl. J-318-M

PRAZNE ŠKATLE od Mama mleka zopet kupujemo B. Gustin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

Sobo odda

KABINET v centru mesta oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 22305-23

OPREMLJENO SOBO s kuhinjo in kopalnico, novo, oddam v podnajem najboljšemu ponudniku. Ponudbe z navedbo plačila na ogl. odd. Jutra pod »Prule«. 22401-23

Razno

1000 LIR je izgubil delavec od Prešega Židovska ul. do knjigarne Sventner, Prešernova ul. do Učiteljske knjigarne. Ker je to celomesečni zaslužek za celo družino, se prosi najditelja za vrnitev. Naslov v vseh posl. Jutra. 22403-37

IZPOSLUJEM NAKUP in prodajo v bančnih in denarnih poslih. Vnovčim srebrni denar in druge dragocenosti po najvišji ceni. Prevzamem tudi razno blago v komisijsko prodajo. Priporočam se za nakup in prodajo nepremičnin, hiš, parcel itd. Alojzij Planinšek, Ljubljana, Knaflijeva ul. 3-I (preje Dvorakova). 21902-37

JEDILNE BUČE dobite v Malstrovi ulici 10. 22237-37

Daphne du Maurier: 47

FRANCOZOV ZALIV

Kazalca na uri sta se zdaj hitreje premikala, nego ji je bilo ljubo, kakor bi hotela dohiteti popoldansko zamudo. Jela je hoditi po sobi sem ter tja, nezmožna, da bi ukrotila v sebi slutnjo poraza, ki jo je prevzemala.

»Najina Dona je videti nemirna,« je menil Rockingham, ko je za trenutek odtrgal oči od kart, »morda pa njena skrivnostna vročica le še ni docela premagana?«

Ne da bi mu privoščila odgovor, je znova obstala pri visokem oknu.

»Ali ubijete tega fanta?« se je Harry zasmejal in vrgel karto po mizi, »ali ste spet izgubili? Pustite mojo ženo pri miru. Rock, in pazite na igro. Le poglejte, spet gre en sovereign v moj žep. Daj, Dona, sedi, s to svojo prekleto hojo sem ter tja jeziš sa no psa.«

»Poglejte Harryju čez ramo, Dona, da vidite, ali goljufa,« je rekel Rockingham, »časih ste naju pri piketu oba potolkli.«

Dona je z viška zrla na njiju, na glasnega, veselega Harryja, že nekoliko zariplega od pijače, ki jo je bil spravil vase, ob igri, ki jo je igral, pozabljajočega vse drugo, in Rockinghama, ki ga je — kakor zmerom — puščal, naj dela, kar hoče, hkrati pa čuječen kakor gibka mačka, radovedno in poželjivo obračal ozke oči po Doni.

Tako bosta sedela vsaj še eno uro; poznala je Harryja v teh rečeh, in tako se je nazadnje zehaje odvrnila od okna ter krenila proti vratom.

»Do večerje bom legla,« je dejala, »glava me boli. Najbrže je v zraku nevihta.«

»Naprej, Rock, stara sablja,« je rekel Harry in se zleknil v naslanjaču nazaj, »stavim, da nimate srca v roki. Ponudbo podvajate? Našli boste tistega, ki vam je kos. Natoči mi kozarec, Dona, ko že odhajaš, žejen sem kakor žolna.«

»Ne pozabite,« se je Rockingham nasmehnil, »da utegneva dobiti pred polnočjo še opravka.«

»Ne, tako mi Gospoda, nisem pozabil. Francoza poidemo lovit, kaj ne? Zakaj me tako gledaš, lepotica?«

Pogledal je kvišku k ženi, lasuljo je imel nekoliko pošev, sinje oči so mu plavale v zalo oblikovanem obrazu.

»Na misel mi je prišlo, Harry, da boš čez kakih deset let najbrže tak kakor Godolphin.«

»Tako, prekleto. Nu, kaj za to? Vrl človek je, George Godolphin, eden mojih najstarejših prijateljev. Je tole as, ta karta, ki jo držite baš nasproti mojega nosu? Strela vas ubij, če goljufate in slačite nedolžne ljudi!«

Dona je smuknila iz sobe. Krenila je po stopnicah na vrh, zaklenila vrata in potegnila za debelo zvonilno vrvico zraven kamina. Čez nekaj minut je nekdo potrkal. Majhna služkinja je stopila v sobo.

»Pošljite mi, prosim, Williama,« je rekla Dona.

»Na žalost, milostiva gospa,« je reklo dekle in pričenilo, »Williama ni v hiši. Po petih je odšel z doma in se še ni vrnil.«

»Kam je šel?«

»Nimam pojma, milostiva gospa.«

»Nič ne de, hvala vam.«

Dekle je zapustilo sobo, Dona pa se je vrgla na posteljo in sklenila roke pod glavo. Očitno je bila obšla Williama ista misel kakor njo samo. Šel je bil, da pogleda, do kod je napredovalo delo na ladji in sporoči gospodarju, da bodo sovražniki drevi večerjali v Navronu. Kako, da ga toliko časa ni bilo nazaj? Hišo je bil zapustil ob petih, zdaj pa je bilo skoraj sedem.

Zaprla je oči; v tihoti svoje mirne sobe je čutila, da ji srce utriplje kakor takrat, ko je stala na palubi »Mouette« in čakala, da stopi v Lantic Bayu na suho Spominjala se je tistega grozničavega občutka in mraza, in pa, kako sta jo, ko je šla v kabino in nekaj pojedla in popila, zapustila ves strah in vsa skrb in jo je namesto tega prevzel živi duh pustolovščine. Nocoj je bilo seveda drugače. Nocoj je bila sama. Njegove roke niso držale za njene, njegove oči ji niso govorile. Bila je sama in je morala igrati vlogo gostiteljice njegovih sovražnikov.

Ležala je na postelji; zunaj se je izpremenil dež v medlo kapljanje in ponehal; ptiči so spet začeli peti, a Williama še vedno ni bilo. Vstala je, šla k vratom in prisluhnila. Slišala je rahlo mrmranje moških glasov v salonu, in enkrat se je Harry zasmejal in Rockingham prav tako; potem sta menda nadaljevala svoj piket, kajti spet ni bilo slišati drugega kakor mrmranje in enkrat Harryjev glas, ko je zmerjal psa zaradi njunega praskanja. Dona ni strpela, da bi še dalj čakala. Zavila se je v plašč, se po prstih splazila dol v veliko vežo in krenila skozi stranska vrata na vrt.

Trava je bila mokra od dežja, srebrn blesk je ležal na nji; topel, vlažen vonj je polnil zrak kakor jesenska megla.

Od dreves v gozdu je kapljalo, križem-kražna steza, ki je vodila nizdol v zaliv, je bila razmočena in blatna. V gozdu je bila tema, kajti zdaj, po dežju, se sonce ni moglo več vrniti; gosto zeleno listje kresnih dni se ji je nažik strehi zgrinjalo nad glavo. Prišla je do kraja, kjer je postajala steza strma, tako da je nevarno padala v globino. Kakor po navadi je hotela zavit na levo in hiteti dol v zaliv, a v tem je mahoma nekaj začula in obstala. Čakala je, njena roka se je dotikala nizko viseče veje nekega drevesa. Suha veja je bila prasnila pod človeško nogo, in v praprotni se je nekaj premikalo. Stala je in se ni ganila, in zdaj, ko je bilo spet vse mirno, je pogledala izza veje, ki jo je skrivala; tam, glej, kakih dvajset komolcev od nje, s hrbtom naslonjen na drevo, je stal mož in držal v roki mušketo.

Pod trirogeljnikom je razločila očrt njegove glave; obraz ji je bil tuj. A tam je stal in čakal, nenehoma je oprezal dol proti zalivu.

Težka deževna kaplja mu je tlesnila na glavo; snel je klobuk, si z ruto obrisal obraz in ji pri tem obrnil hrbet. Tisti hip je zapustila svoje mesto in zdirjala nazaj, isto pot, kakor je bila prišla, navkreber proti hiši. Roke so ji bile mrzle kakor led, tesneje si je zategnila plašč okrog ramen; to, je pomislila, prav to je vzrok, da Williama ni; ali so ga prestregli in zadržali, ali pa se skriva v gozdu, kakor sem se pravkar jaz. Kajti, kjer je eden, jih je gotovo še več, in ta, ki ga je bila videla, ni bil človek iz Helforda, spadal je h Godolphinu, Rashleyu in Eustickom. In tako ne morem zdaj prav nič storiti, je pomislila, nič drugega, kakor da se vrnem v hišo in grem v svojo sobo, se preoblečem in denem nase uhane, ogrlice in zapestnice; da grem z nasmeškom na ustnicah dol v obednico in sedem na gornji konec mize, z Godolphinom na desni in Rashleyem na levi strani, med tem ko njuni ljudje stražijo tu v gozdu.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič